

Kadernota 2025

Inhoud

1.	Aanbiedingsbrief	3
1.1	Wat is de bedoeling van een Kadernota?	4
1.2	Opzet van de Kadernota	4
1.3	Proces tot begrotingsbehandeling	4
1.4	Besluitpunten.....	5
2.	Overzicht beleidsvoornemens per programma	6
2.1	Voortgang begroting 2024	6
2.2	Nieuwe beleidsvoornemens 2025	18
2.3	Nieuwe beleidsvoornemens 2026 en verder	46
3.	Algemeen financieel perspectief	55
4.	Algemene financiële begroting	58
4.1	Financiële uitgangspunten kadernota	58
	Bijlage I Overzichtstabellen.....	61

1. Aanbiedingsbrief

De wereld om ons heen is en blijft in beweging. Gemeenten staan de komende jaren voor financieel onzekere tijden. Zeer recent zijn we tot het inzicht gekomen dat we als gemeente niet vanaf 2026, maar al vanaf 2025 te maken krijgen met grote uitdagingen op financieel gebied. Dit betekent dat we als gemeente veel sneller dan verwacht een onzekere periode tegemoet gaan waarbij we te maken krijgen met structurele financiële tekorten die in de komende jaren nog fors gaan oplopen. Daarnaast hebben we de komende periode te maken met veel nieuwe ontwikkelingen en onzekerheden als gevolg van de instabiele geopolitieke verhoudingen in de wereld, de woningnood, de stikstofcrisis en vraagstukken rondom bestaanszekerheid en het klimaat.

De internationale, regionale en nationale ontwikkelingen maken dat we ook binnen onze eigen gemeente staan voor grote opgaven en uitdagingen: we hebben te maken met een grote woningbouwopgave en een grote infrastructurele opgave. Deze opgaven vragen veel inzet van onze organisatie. De uitdagingen in het landelijk gebied zijn daarnaast complex en omvangrijk, terwijl er aan de andere kant nog veel onzekerheden zijn over de planning en de uitvoerbaarheid van de plannen. Daarnaast is het onze ambitie om grote stappen te zetten op het vlak van duurzaamheid en willen we prioriteit geven aan het optimaliseren van onze dienstverlening.

Ook binnen het sociaal domein zijn er veel ontwikkelingen. Zo moeten we, om de kwaliteit in de jeugdzorg te verbeteren, uitvoering geven aan de Hervormingsagenda Jeugd waarin een forse opgelegde besparing is opgenomen. En de verwachting is dat er volgend jaar een verandering plaatsvindt in de governancestructuur van de GGD voor zorg en veiligheid.

De landelijke politiek is in ontwikkeling en ook dat heeft invloed op onze gemeente. Zo wordt er in het Hoofdlijnenakkoord van het nieuwe kabinet voorgesteld om de Spreidingswet te schrappen. Dit zorgt voor veel onduidelijkheid over de huisvesting van nieuwkomersdoelgroepen, een opgave die op dit moment een forse uitdaging biedt voor gemeenten.

Dat we al in 2025 te maken krijgen met het voor 2026 en de jaren daarna aangekondigde 'ravijn', hadden we begin dit jaar niet voorzien. Hoewel met de Voorjaarsnota van het Rijk een aantal stappen in de goede richting zijn gezet om de financiële situatie van gemeenten te verbeteren, krijgen we ook te maken met een aantal forse tegenvallers. Zo is de nieuwe financieringssystematiek voor de verdeling van het gemeentefonds naar voren gehaald, waardoor (ook) al in 2025 sprake is van een korting.

Omdat we aankomend jaar al rekening moeten houden financiële tekorten, zien we 2025 als een overgangsjaar en houden we er voorlopig rekening mee dat we in moeten zetten op een beleidsarme begroting. Maar we gaan ook zo snel mogelijk aan de slag om de komende periode de beïnvloedbare onderdelen uit de begroting in beeld te brengen. Dit met als doel om het begrotingstekort in 2025 te dichten en waar mogelijk enige financiële ruimte te

creëren voor de nieuwe beleidsvoornemens die in deze Kadernota voor 2025 zijn opgenomen.

Samengevat betekenen deze ontwikkelingen en onzekerheden vooral dat de gemeente de komende jaren wendbaar en creatief moet zijn in een financieel onzekere periode. Tegelijkertijd vinden wij het ook van belang om met deze meerjarige Kadernota kenbaar te maken dat we de plannen en wensen voor de komende jaren in beeld hebben en een plan hebben om u in november een structureel sluitende begroting voor 2025 aan te bieden. Daarbij doen wij ons uiterste best om een aantal van de nieuwe wensen uit deze Kadernota een plek te geven in de begroting voor 2025. Ondanks de beperkte financiële ruimte willen we zo goed als mogelijk uitvoering geven aan onze ambities en perspectief bieden voor de toekomst.

1.1 Wat is de bedoeling van een Kadernota?

Elke jaar stelt u als gemeenteraad de begroting vast voor het volgende kalenderjaar. Begin november 2024 wordt de begroting 2025 ter vaststelling aan u voorgelegd. In de raadsvergadering van 30 mei 2024 heeft u besloten om te gaan werken met een kadernota. De kadernota vervangt de perspectiefnota. Voorheen werd de perspectiefnota opiniërend geagendeerd voor de raadsvergadering. Het verschil ten opzichte van het werken met een perspectiefnota is dat de kadernota door u als gemeenteraad wordt vastgesteld. Dit stelt u in de gelegenheid om moties en amendementen in te dienen en hiermee kaders mee te geven voor de begroting van 2025.

In de kadernota geven we u een indruk van hoe we er als gemeente financieel voorstaan, welke ontwikkelingen er zijn en welke plannen we al dan niet kunnen uitvoeren. Als raad kunt u bij de behandeling van de kadernota alvast een richting geven welke kant u wel of niet op wilt. Met de opbrengsten van de behandeling van de kadernota bereiden we daarna de begroting 2025 verder voor.

1.2 Opzet van de Kadernota

De opzet van de Kadernota is als volgt:

- In Hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de ontwikkelingen en bijstellingen voor 2024 (voorheen de voorjaarsnota). Daarnaast worden de bestedingswensen voor 2025 en verder geschetst (voorheen de perspectiefnota).
- In Hoofdstuk 3 staat het algemene financiële perspectief.
- In Hoofdstuk 4 treft u de algemene financiële begroting met de financieel-technische uitgangspunten voor de meerjarenbegroting.
- In de bijlage bij deze kadernota zijn de overzichtstabellen met de beleidsvoornemens voor 2025 en 2026 en verder opgenomen. In een aparte bijlage treft u de overige onderwerpen aan die de organisatie heeft aangedragen voor de kadernota.

1.3 Proces tot begrotingsbehandeling

Hoe ziet het hele proces tot aan de begrotingsbehandeling in november 2024 eruit?

19 juni en 2 juli

Voorafgaand aan de vaststelling van de kadernota is er op 19 juni een sessie om eventuele technische vragen over de kadernota te beantwoorden. Daarnaast vindt er parallel aan het proces van de kadernota op 2 juli een informatiebijeenkomst plaats over het programma Ravijn.

11 juli

Op 11 juli a.s. bespreekt u deze kadernota en stelt u deze vast. Wij vragen u als gemeenteraad om op 11 juli aan ons mee te geven wat we in de begroting 2025 en eventueel de meerjarenraming 2025 tot en met 2028 moeten verwerken.

11 juli tot 24 september

De periode tussen de behandeling van de kadernota 2025 en de vaststelling van de begroting 2025 gaan we als college gebruiken om de begroting voor te bereiden. Op 24 september stellen wij de begroting vast. Na die tijd heeft u ruimte voor het stellen van technische vragen en zullen wij deze beantwoorden. Hiervoor krijgt u op dat moment een planning aangeboden.

7 november

Behandeling begroting 2025 in de gemeenteraad.

1.4 Besluitpunten

De raad besluit:

1. De voortgang van de begroting 2024 vast te stellen en ten aanzien van de jaarschijf 2024:
  - a. het krediet voor vervangingsinvesteringen ten behoeve van de aanschaf van een shovel en een vrachtauto te verhogen met € 125.000.
  - b. een budget van € 120.000 beschikbaar te stellen voor de inhuur van extra capaciteit ten behoeve van de afhandeling van WOZ-bezwaarschriften.
  - c. Een budget van € 75.000 beschikbaar te stellen ten behoeve van de viering van 80 jaar vrijheid en te dekken uit de reserve sociaal domein.
  - d. het (restant) negatieve saldo van € 1.647.000 te onttrekken aan de algemene bestemmingsreserve;
2. De financieel-technische uitgangspunten voor de begroting 2025 inclusief meerjarenraming 2026-2028 vast te stellen;
3. In te stemmen met de prioritering van de beleidsvoornemens 2025;
4. De structurele quick-wins vanuit het programma Ravijn à € 336.800,- vast te stellen en in te zetten voor de structurele afdichting van tekorten vanaf 2025;
5. De incidentele quick-wins vanuit het programma Ravijn à € 59.243,- vast te stellen en in te zetten voor een incidentele afdichting van tekorten of eenmalige kosten in 2025.

2. Overzicht beleidsvoornemens per programma

2.1 Voortgang begroting 2024

Voortgang prioriteiten raadsprogramma

Er is de afgelopen jaren sterk ingezet op de prioriteiten uit het raadsprogramma; wonen, duurzaamheid en dienstverlening. Deze onderwerpen hebben in 2023 reeds een impuls gekregen en ook in de eerste helft van 2024 is hard gewerkt aan de prioriteiten. Hieronder nemen we u kort mee in de ontwikkelingen.

Wonen

In het raadsprogramma is aangegeven dat wonen prioriteit nummer één is in onze gemeente. Met de nieuwe woonvisie (vastgesteld op 25 mei 2023) en het programma wonen hebben we een stevige basis om de uitdagingen op het gebied van wonen aan te pakken.

Duurzaamheid en klimaat

Uw raad heeft dit voorjaar ter informatie het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2024 ontvangen. Hierin staan de taken en projecten die we dit jaar op het gebied van duurzaamheid oppakken. Per 1 april 2024 is de beleidsmedewerker Duurzame Warmte gestart. Hij gaat zich onder andere bezig houden met energiebesparingsprojecten en wijkuitvoeringsplannen.

Dienstverlening

Goede en klantgerichte dienstverlening heeft een hoge prioriteit binnen de organisatie. Samen met onze inwoners, ondernemers, andere stakeholders en collega's zorgen we voor een goede dienstverlening. Daarbij staat de gebruiker centraal. Door data te verzamelen, onderzoeken uit te voeren en te monitoren en evalueren kunnen we gericht onze dienstverlening optimaliseren.

Nieuw uitvoeringsplan

Sinds de vaststelling van de visie is de organisatie druk bezig met de uitvoering van acties die benoemd staan in het uitvoeringsplan 2022-2024. Tegelijkertijd zijn we druk bezig met de voorbereiding van een nieuw uitvoeringsplan. Dat begint met een evaluatie van het huidige programma en het bepalen van de speerpunten voor de komende jaren. In het uitvoeringsplan 2025-2027 worden verschillende projecten benoemd die ervoor zorgen dat we een stap dichterbij het realiseren van de visie komen. Denk hierbij aan onderwerpen als: proactieve dienstverlening, verdere digitalisering (o.a. Sociaal Domein) en klanttevredenheidsonderzoeken. In het nieuwe plan worden ook de benodigde financiële middelen voor de uitvoering benoemd, alsmede de wijze waarop we gaan monitoren of we op koers zijn. Zoals we het afgelopen jaar onder andere bij de website hebben gedaan, zullen we inwoners doorlopend vragen om mee te denken, te testen en feedback te geven. Het uitvoeringsplan zal uiterlijk in Q4 van 2024 door het college worden vastgesteld.

Voortgang per programma

Naast nieuwe wensen en plannen beschrijft de kadernota ook de voortgang van de begroting 2024. In onderstaande tabel zijn de financiële effecten van de bijstelling van de begroting 2024 samengevat. Uitgangspunt voor de financiële effecten is het begrotingssaldo na vaststelling van de begroting 2024. Uitgaande van een positief begrotingssaldo eind 2023 van € 913.000 betekenen negatieve bedragen hogere uitgaven of lagere inkomsten.

Na de tabel volgt een toelichting per programma over de voortgang. De structurele financiële bijstelling van de begroting vindt u in hoofdstuk 4.

Financieel perspectief	2024
Saldo begroting 2024-2027	451.000
Verwerking plannen begroting 2024-2027	-389.000
Effect septembercirculaire 2023	851.000
A. Stand eind 2023	913.000
<i>Resultaat 'voorjaarsnota 2024' (bijstelling begroting 2024-2028):</i>	
Effect beleidsbegroting GR-en	-189.000
Belasting en dividenden (OZB, toeristen- en forensen, dividend Enexis)	79.000
Effect indexeringen/prijsstijging sociaal domein	-1.366.000
Bedrijfsvoering	-101.000
Overige posten	-216.000
B. Saldo VJN	-1.792.000
<i>Aanvullende besluiten 2024:</i>	
Inhuur personeel WOZ / Bezwaarschriften	-120.000
80 jaar bevrijding	-75.000
Vervangingsinvesteringen (shovel en vrachtauto)	-19.000
C. Totaal aanvullende besluiten	-214.000
D. Effect meicirculaire	-630.000
A+B+C+D =Begrotingssaldo / tekort voorjaarsnota	-1.722.000

Programma bestuur en ondersteuning

Bestuur

De uitvoering van het raadsprogramma staat centraal voor de gemeenteraad. Hoofdthema's hiervan zijn wonen, duurzaamheid en klimaat, dienstverlening en bestuursstijl. Voor alle thema's zijn programmateams samengesteld. Deze bestaan uit vertegenwoordigers vanuit raad, college, ambtelijke organisatie en griffie. Participatie is de rode draad die alle thema's met elkaar verbindt. Per thema wordt actief gekeken op welke manier de raad aan de voorkant van het proces komt en inwoners actief kan betrekken. Een externe projectleider ondersteunt de werkgroep raadsprogramma en de vier programmateams bij de werkzaamheden. Na evaluatie in het voorjaar 2024 is besloten om de ondersteuning voor te zetten tot september 2025.

Democracy

De pilot 'Democracy', samen uitgevoerd met verschillende scholen, is in mei 2024 afgerond. De eindevaluatie zal nog volgen.

Raadscommunicatie en formatie griffie

In december 2023 heeft de raad besloten om de formatie van de griffie uit te breiden met een commissiegriffier en een adviseur raadscommunicatie. Deze vacatures zijn in het voorjaar ingevuld. Het communicatiebeleid raad, dat in mei 2023 door de raad is vastgesteld, krijgt steeds meer vorm. Dat gebeurt door een nieuwe raadswebsite en het gebruik van social media met daarin interviews met raads- en commissieleden.

Kinderraad en kinderburgemeester

In mei 2024 heeft de raad besloten over een voorstel voor een kinderraad. Doel is om kinderen uit de groepen 7 en 8 van de basisscholen in onze gemeente kennis te laten maken met democratie. Het voorstel is voorbereid in overleg met de basisscholen en vertegenwoordigers uit de gemeentelijke organisatie. Het is de bedoeling dat de kinderraad in het najaar van 2024 kan starten.

Accountant en rekenkamer

De werkgroep financieel overleg is gestart met overleg over de verlenging van het contract met de accountant. Daarvoor hebben zij bij alle betrokkenen input opgehaald. De verordening van de rekenkamer is aangepast aan de wetswijzigingen. De rekenkamer heeft begin 2024 twee onderzoeken opgeleverd over klachtbehandeling en naar inkoop. Het nieuwe onderzoek zal gaan over het onderwerp ondermijning.

Publiekszaken

De komende periode staan er diverse aanbestedingen op de planning voor team Publiekszaken. Het doen van deze aanbestedingen is een wettelijke verplichting. Het gaat hierbij onder andere om de aanbestedingen post, BHV/EHBO en warme dranken. Binnen het cluster inkoop is onvoldoende capaciteit beschikbaar om deze aanbestedingen te begeleiden. Ook binnen Publiekszaken zelf is onvoldoende capaciteit én kennis beschikbaar om aanbestedingen op een juiste manier te doorlopen. Dat betekent dat we voor de duur van (minimaal) 6 maanden een inkoopadviseur moeten inhuren. Vooralsnog gaan we ervan uit dat dit binnen de bestaande personeelsbudgetten gedekt kan worden.

Bedrijfsvoering

Autonome groei 2024 en verder

De groei van onze organisatie zorgt voor hogere kosten op het gebied van ICT. De behoefte aan ICT-middelen en -infrastructuur nemen hierdoor toe, wat leidt tot een grotere vraag naar hardware, software en netwerkcapaciteit. Dit heeft hogere kosten tot gevolg. De directie heeft besloten voor 2024 en verder € 60.000 beschikbaar te stellen vanuit de algemene middelen om de autonome groei op te vangen.

Indexering 2024

Indexering van de ICT licentiekosten voor softwarepakketten is noodzakelijk om de kosten in lijn te houden met inflatie en stijgende ontwikkelkosten van leveranciers. Voor het jaar 2024 hebben we een indexering opgenomen van 5,3%. Deze blijkt bij nader inzien € 10.000 te laag te zijn ingeschat gelet op de werkelijk doorberekende indexatie door de leveranciers

Projectenplanning i-component

In samenwerking met de organisatie is gewerkt aan een planning van de organisatieprojecten met een i-component. De projecten in de planning zijn daarna gekoppeld aan de beschikbare middelen voor ICT-projecten. Samen leiden de projectenplanning en de koppeling van de middelen tot een nieuwe begroting ICT voor 2024 en 2025 en op onderdelen verder.

Het betreft een overheveling van;

- € 506.000 vanuit Omgeving & Veiligheid (budget Omgevingswet)
- € 500.000 uit de reserves van het sociaal domein

Gemeentelijke belastingen

De gemeentelijke belastingen (op de toeristenbelasting na) zijn opgelegd. Hieruit blijkt dat het totaal te ontvangen gemeentelijke belastingen afgerond € 80.000 hoger uitvallen dan begroot.

Inhuur personeel

Het is een uitdaging om alle ingediende WOZ bezwaren op tijd af te handelen. We zien de afgelopen jaren een grote toename van de ingediende WOZ bezwaren, zowel door particulieren als door de NCNP bureaus. Dit is een landelijke trend. De verwachting is dat het aantal bezwaren de komende jaren ook niet zal afnemen. Er is onvoldoende capaciteit beschikbaar binnen het team belastingen om bezwaren tijdig af te handelen. Vandaar dat er budget aangevraagd wordt van € 120.000. In eerste instantie zal dit worden ingevuld met de inhuur van personeel, in een later stadium wordt bekeken of dit middels medewerkers op de loonlijst van de gemeente (goedkoper) gedaan kan worden.

Financiën

Programma Ravijn

We zijn begonnen met het uitvoeren van het programma Ravijn. Via gesprekken met budgethouders zijn structurele onderbestedingen, niet gebruikte budgetten, kansen voor besparingen en thema's voor verdiepende gesprekken in beeld gebracht. Ook hebben we opdracht gegeven om een data-analyse en benchmark uit te voeren. Hiermee krijgen we inzicht in onze inkomsten en uitgaven over een aantal jaren en de afwijkingen hiervan ten opzichte van andere gemeenten en de algemene uitkering. De opbrengsten worden eind mei verwacht en gedeeld met de raad. In het najaar gaan we kansen verder uitdiepen en hopen we te komen tot keuzes en koers voor de ravijnjaren vanaf 2026.

Meicirculaire

De meicirculaire laat per saldo een tekort zien van € 630.000. Enerzijds is sprake van een hogere algemene uitkering van € 440.000 door met name de afrekening van het BTW compensatiefonds 2023. Anderzijds werkt de bijstelling van de maatstaf 'huishoudens met een laag inkomen met drempel' uit de decembercirculaire door in 2024. Dit leidt tot een lagere algemene uitkering van € 1.070.000. In de raadsbrief over de decembercirculaire is de raad hierover geïnformeerd. Naast algemene mutaties bevat de meicirculaire ook enkele taakmutaties. Hierover wordt de raad geïnformeerd in een afzonderlijke raadsbrief.

Programma verkeer, vervoer en waterstaat

Mobiliteitsvisie

Voor het opstellen van een nieuwe mobiliteitsvisie heeft de raad via de begroting 2024 een incidenteel budget van € 30.000 ter beschikking gesteld. Dit leek voldoende, maar een aantal essentiële onderdelen, met name inzet voor participatie en het houden van een sessie met de gemeenteraad, zorgen voor hogere kosten. Het adviesbureau RHDHV stelt de mobiliteitsvisie voor ons op. De offerte/opdracht bedraagt € 40.750. Daarnaast verwachten we nog wat algemene kosten, bijvoorbeeld zaalhuur en drukwerk. Daarom vragen we via de voorjaarsnota € 12.500 (extra) aan om de mobiliteitsvisie op te stellen. Een goede en actuele mobiliteitsvisie is noodzakelijk om grip te houden op toekomstige ontwikkelingen voor wonen, wegen en duurzaamheid. De mobiliteitsvisie gaat ook een essentieel onderdeel uitmaken van de omgevingsvisie.

Programma economie

Koers en uitvoeringsagenda economie 2020-2024

Eind september 2023 hebben we samen met de ondernemersverbanden een evaluatie uitgevoerd van de koers- en de uitvoeringsagenda. Deze evaluatie vormde geen aanleiding tot een herijking van de actuele koers. Wel zijn er suggesties gedaan voor de uitvoeringsagenda. Deze suggesties worden meegenomen bij de opstelling van een vernieuwde uitvoeringsagenda voor 2025 en eventueel direct doorgevoerd.

Overleg met ondernemersverbanden

De halfjaarlijkse bijeenkomst met de bestuursleden van alle lokale ondernemersverbanden stond in april 2024 in het teken van het Voedsel Impact Programma “Eten van Hier”. Vanwege dit thema waren dit keer ook ondernemers uit de horeca, de agrarische sector en supermarkten uitgenodigd. Het volgende halfjaarlijkse overleg zal in het teken staan van concrete thema's binnen de transitie naar een meer circulaire economie.

Ondernemersdienstverlening

In samenwerking met ondernemersverbanden als KHN afdeling Midden-Drenthe, de Ondernemerskring Midden-Drenthe en Ik Ben Drents Ondernemer en de landelijke Stichting CLOK zijn we momenteel de positionering en uitingen van ons ondernemersloket aan het herzien. Met name de online dienstverlening nemen we hierbij in ogenschouw. Ook het klantenpanel en de andere ondernemersverbanden zullen bij de aanpassingen worden betrokken.

Bedrijfshuisvesting

De belangstelling voor kavels op bedrijventerreinen is opnieuw gegroeid. Voor Ossebroeken fase II hebben inmiddels meer dan 60 bedrijven belangstelling getoond. De verwachting is dat de besluitvorming over het omgevingsplan Ossebroeken II in het najaar van 2024 plaats kan vinden. Direct nadat het plan onherroepelijk is geworden kan de uitgifte ervan van start gaan. Dit beoogd ontwikkelplan past goed in de nog te bevestigen programmeringsafspraken bedrijventerreinen. Het aanbod gemeentelijke kavels betreft nog slechts twee ultimo Q1 2024 en daardoor moeten we kandidaten dikwijls teleurstellen en kunnen ze slechts op de lijst van belangstellenden worden geplaatst.

De oplevering van een kwalitatief en kwantitatief onderzoek naar mogelijk nieuw te ontwikkelen werklocaties vindt waarschijnlijk eind juni 2024 plaats. Dit onderzoek naar marktpotentie zal ook benut worden voor de te maken regionale programmeringsafspraken

over bedrijventerreinen met provincie en buurgemeenten. Ook geeft het onderzoek zicht op werklocaties in het buitengebied en dus inzage in potentie buiten bedrijventerreinen.

Beëindiging Bedrijventerrein Ossebroeken VOF Q2 2024

Omdat de laatste kavels in 2022 zijn verkocht, het openbaar gebied is overgedragen aan de gemeente en de afrondende werkzaamheden nagenoeg zijn afgerond zal deze VOF in het tweede kwartaal van 2024 worden opgeheven. De voorbereidingen daartoe zijn gaande.

Energietransitie Ossebroeken/Dambroeken

Synnovem heeft in opdracht van de gemeente een onderzoek afgerond op deze beide bedrijventerreinen over hoe de energietransitie in gezamenlijkheid zou kunnen worden opgepakt. In april 2024 zijn ondernemers op deze bedrijventerreinen nader geïnformeerd over de uitkomsten van dit onderzoek. Er komt, afhankelijk van de bereidheid van ondernemers om structureel verder samen te werken, een vervolg hierop met medewerking van het provinciale Versnellingssteam Verduurzamen Bedrijventerreinen.

Acquisitiestrategie

De gemeenten Hoogeveen, Emmen, Meppel, Assen, Coevorden en Midden-Drenthe zijn nauw betrokken bij de totstandkoming van een vernieuwde acquisitiestrategie met een scherp inhoudelijk afwegingskader. Het eerste concept zal medio/eind mei 2024 beschikbaar zijn.

Steden- en dorpenfonds

Begin februari 2024 bracht gedeputeerde Turenhout een werkbezoek aan het centrum van Beilen. Ook ondernemers en verhuurders waren hierbij vertegenwoordigd. Doel van het gesprek was om wensen te inventariseren voor een steden- en dorpenfonds. Er zijn prioritaire opgaven/ontwikkelingen benoemd die spelen in de kernen op het gebied van leefbaarheid en voorzieningen. Daarnaast is besproken wat de benodigde impulsen zijn, aanvullend op lopende ontwikkelingen en programma's.

Electrificering wagenparken

In samenwerking met het de provincie zijn we gestart om bij bedrijven met een vrachtwagenpark te inventariseren wat de ambities en behoeftes zijn omtrent het vergroenen van dat wagenpark. De insteek van deze aanpak is om op basis van mogelijke interventies de keuze richting zero emission voertuigen positief te beïnvloeden.

Koopstromenonderzoek

In 2023 werd een koopstromenonderzoek, dat informatie geeft over consumentengedrag in de detailhandel, in Oost-Nederland uitgevoerd. Dit keer ging het onderzoek ook over bestedingen in de horeca. De resultaten werden eind februari 2024 openbaar gemaakt. Belangrijkste resultaten: de koopstromen in Oost-Nederland ogen anno 2023 in grote lijnen stabiel. Consumenten hadden meer te besteden dan een paar jaar geleden, maar inflatie en een hogere online oriëntatie leidden tot stabilisatie van verkoopvolumes. Horeca en toerisme zorgen post-corona voor de meeste dynamiek, zeker in gebieden met weinig bevolkingsgroei. Wijkcentra en woonboulevards deden het opvallend goed en mede als gevolg van een stimulerende overheid nam de leegstand in de detailhandel fors af.

Programma onderwijs

Voor- en vroegschoolse educatie

Voor de jongste inwoners werken we vanuit het Onderwijskansenbeleid “Ieder kind een goede start en een eerlijke kans”. Binnen de voorschoolse educatie ligt het accent op een goed aanbod voor het verhogen van taalvaardigheden voor jonge kinderen met (een kans op) een taal- en of ontwikkelachterstand. In 2024 zijn er meer peuters met een VVE-indicatie. Daarnaast heeft het Rijk het norm-uurtarief voor de kinderopvang flink verhoogd. Deels wordt dit opgevangen door indexatie van de rijksbijdrage GOAB. Voorschoolse educatie wordt vaak aangeboden vanuit een kinderopvangorganisatie. De komende periode evalueren we onze huidige werkwijze in de integrale kindcentra. We hebben niet alle benodigde expertise op dit onderwerp in huis. Om te zorgen voor een kwalitatief goed aanbod binnen de wettelijke kaders, is inhuur van deze expertise noodzakelijk.

Nationaal Programma Onderwijs (NPO)

Het Nationaal Programma Onderwijs loopt nog tot de zomer van 2025. In Midden-Drenthe werken we vanuit het Uitvoeringsprogramma 'Ieder kind in zijn kracht'. Ook dit jaar zijn er weer een aantal lokale coalities opgestart. Doel is het versterken van de samenwerking tussen het onderwijs, ouders, sport, cultuur en zorg. Deze aanpak vanuit NPO is ook onderdeel van de pilot Hulp op School.

Basisonderwijs Oekraïense kinderen

Sinds april 2022 volgen de Oekraïense basisschoolleerlingen uit Midden-Drenthe onderwijs in Papenvoort. Het is voor het onderwijs moeilijk om in te spelen op de continue in- en uitstroom van leerlingen. Om wel de kwaliteit en stabiliteit te kunnen blijven bieden aan deze kinderen, willen we als gemeenten een mogelijk negatief financieel resultaat deels op kunnen vangen. We monitoren de situatie regelmatig met de drie schoolbesturen, en sturen bij waar mogelijk.

CKC Drenthe en Kits Primair zijn verantwoordelijk voor al het basisonderwijs in onze gemeente. Een grote financiële tegenvaller voor deze schoolbesturen heeft ook een negatieve impact op alle basisscholen in onze gemeente.

Programma sport, cultuur en recreatie

80 jaar vrijheid

In 2025 vieren we in Nederland 80 jaar bevrijding. Volgend jaar april is er in het bijzonder aandacht voor de bevrijding van Noord-Oost Nederland. De provincie Drenthe heeft aangegeven een ambitieus programma neer te willen zetten. Een programma dat zich waarschijnlijk zal bewegen langs de bevrijdingsroute van de geallieerden. Midden-Drenthe neemt een belangrijke plaats in op deze route. In verschillende kernen wordt al gewerkt aan initiatieven die in het teken staan van 80 jaar bevrijding. Om deze initiatieven te ondersteunen stellen we voor een budget van €75.000 beschikbaar te stellen.

Bibliotheekwerk

Zorgplicht

We bereiden ons, samen met Stichting Biblionet Drenthe, voor op de wijziging van de Bibliotheekwet in 2026. Dan gaat een zorgplicht gelden. Dat betekent dat gemeenten de wettelijke taak krijgen om ervoor te zorgen dat inwoners toegang hebben tot een volwaardige bibliotheek.

Specifieke uitkering lokale bibliotheekvoorzieningen

Om toe te werken naar de zorgplicht vanaf 2026 heeft de gemeente een beroep gedaan op de specifieke uitkering lokale bibliotheekvoorzieningen. In de eerste en tweede aanvraagronde werd onze aanvraag niet gehonoreerd. Op basis van de selectiecriteria deed Midden-Drenthe het al 'te goed'. In april 2024 stelt het Rijk in de voorjaarsnota een extra bedrag beschikbaar voor alle afgevalen gemeenten, bij een positieve inhoudelijke beoordeling van de aanvraag. We verwachten daarmee dat de subsidie alsnog wordt toegekend.

Impulsregeling Masterplan basisvaardigheden II

Het Rijk geeft met de Impulsregeling Masterplan basisvaardigheden II de bibliotheek extra financiële mogelijkheden om de programma's BoekStart (kinderopvang) en de Bibliotheek op school (primair en voortgezet onderwijs) te versterken. De eerste organisaties in onze gemeenten hebben een bijdrage ontvangen. Het gaat om alle huidige BoekStart-locaties, acht basisscholen en Volta.

Programma sociaal domein

Statushouders

In het geval dat er een (grote) locatie ingericht en geopend wordt voor de huisvesting van statushouders zijn er mogelijk extra financiële middelen nodig. Wanneer dit aan de orde is komen we hier bij u op terug middels een apart voorstel of via de bestuursrapportage in december.

Inburgering

De komst van de Nieuwe Wet Inburgering brengt voor gemeenten de verplichting met zich mee om iedere statushouder 3 jaar te begeleiden. Een extra aandachtspunt is dat we op dit moment bijna uitsluitend alleenstaande statushouders huisvesten die allen inburgeringsplichtig zijn en dat we een hoge taakstelling hebben voor de huisvesting van 89 statushouders. Mocht het geheel of grotendeels lukken dit aantal te behalen dan betekent dit een forse extra instroom van inburgeraars en daarmee een forse verhoging van de caseload van de consulenten Werk en Inkomen uit het uitvoeringsteam nieuwkomers. De huidig beschikbare formatie voor het uitvoeringsteam nieuwkomers (bestaande uit consulenten Werk en Inkomen) is hiervoor niet toereikend. Daarnaast heeft dit mogelijk ook gevolgen voor de hoogte van de subsidie aan Vluchtelingenwerk i.v.m. het stijgende aantal maatschappelijke begeleidingstrajecten.

Opvang Oekraïne

Tot nu toe zijn de normbedragen per bed die we van het Rijk ontvangen voldoende om de kosten te dekken. De toekomst van de rijksbijdrage is echter onzeker. Ook de hoogte van de huisvestingskosten is niet met zekerheid in beeld te brengen. Daarnaast zouden Oekraïense vluchtelingen een toenemend beroep kunnen doen op (jeugd)zorg en Wmo. Aan de andere kant leveren ze ook een maatschappelijke en financiële bijdrage wanneer zij hier langer verblijven. Kortom, de ontwikkelingen brengen veel onduidelijkheid met zich mee.

Noodfonds energiekosten dorpshuizen

In de eerste helft van 2024 handelen we de laatste aanvragen van de dorpshuizen af. We verwachten uiteindelijk ongeveer € 220.000 van het totale budget over te houden. Dit

betekent dat meer dorpshuizen dan in eerste instantie werd verwacht zelf de kosten kunnen dekken, mede door de veranderende omstandigheden met uiteindelijk lagere energieprijzen.

Wmo en Jeugd

Door volume- en prijseffecten stijgen met name de verwachte uitgaven voor jeugd. In 2023 was sprake van fors hogere uitgaven jeugd (+€850.000). Daarnaast is in 2024 sprake van een hogere index dan waarmee rekening is gehouden in de begroting (begroot + 6,56%; werkelijk + 9,25%). Dit werkt door in de jaren daarna.

Programma volksgezondheid en milieu

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe

Een aantal ontwikkelingen hebben geleid tot een begrotingswijziging 2024:

- Het jaarprogramma 2024 vormt de basis voor de ontwerpbegrotingswijziging. De uren uit het jaarprogramma zijn financieel verwerkt in de begrotingswijziging, waaronder ook extra opdrachten en voorzien meerwerk;
- Het effect van de inwerkingtreding op 1-1-2024 van de Omgevingswet is onderzocht en meegenomen in deze ontwerpbegrotingswijziging;
- Kleine correctie voor loon- en prijsindexering.

Bij de vaststelling van de begroting 2024 is de begrotingswijziging 2024 al aangekondigd. Uit de impactanalyse die is uitgevoerd blijkt dat de Omgevingswet leidt tot een structurele stijging in uren van 18%. Dit is een veel forsere stijging dan verwacht, daarom zijn er keuzes gemaakt in de prioritering van de werkzaamheden. In de begrotingswijziging is een stijging van 5% verwerkt. Hierdoor wordt de deelnemersbijdrage voor Midden-Drenthe verhoogd van € 1.883.973 naar € 1.904.480. Een verhoging van de bijdrage van € 70.507. Daarnaast zijn er in het jaarprogramma extra opdrachten opgenomen. Dit heeft een extra bijdrage van € 42.138 tot gevolg. Hiermee komt de totale stijging voor 2024 op € 112.645.

Beheer natuur- en kunstsportvelden

Bij een goed beheer en onderhoud van gemeentelijk natuur- en kunstgrasvelden hebben we te maken met diverse uitdagingen, zoals chemievrij werken, dierlijke plagen, sterk wisselende weersinvloeden of uitlopende competities. Om hier grip op te houden, hebben onze medewerkers een opleiding gevolgd voor het beheer- en onderhoud van kunst- en natuurgrasvelden. Wij werken inmiddels nagenoeg chemievrij. Dit heeft voor sportvelden met weinig bespelingsuren een sterke onkruidgroei tot gevolg. Daarnaast ondervinden we steeds vaker hinder van dassen. Hierdoor worden er extra uren gemaakt voor het herstel van grasmatten.

Groen beheer openbare ruimte

Het grootste deel van het openbaar groen binnen de bebouwde kom wordt voor ons onderhouden door het werk-leerbedrijf Stark. Het personeelsbestand van Stark krimpt door o.a. pensioen en uitstroom in het kader van de Participatiewet. Hierdoor wordt het moeilijker voor Stark om de gehele groenopdracht uit te voeren. Stark heeft aangegeven een gedeelte van de opdracht niet meer te kunnen uitvoeren. Bij aanleg en renovatie houden wij bij de inrichting al rekening met een beperkte inzet van deze doelgroep. Dit betekent

bijvoorbeeld dat onderhoudsintensieve elementen worden vermeden. In overleg gaan wij dit jaar de aanbesteding voorbereiden voor het groenonderhoud in de kleinere kernen. Waar mogelijk heeft het samenwerken met Stark de voorkeur.

Bomenbeheer

Om achterstanden in het bomenbeheer weg te werken hebben we incidentele middelen ontvangen. Dit seizoen vallen we terug op het oude budget. Met de huidige structurele middelen kunnen wij niet voorkomen dat er weer achterstanden ontstaan. Hiermee accepteren we dat we te maken krijgen met risico's en we niet overal voldoen aan onze zorgplicht. De focus wordt gelegd op bomen langs drukke doorgaande wegen en fietspaden. Bomen langs rustiger en verkeersluwe landwegen worden minder frequent onderhouden. Wij zijn bezig met het opstellen van beleid voor bomen in Midden-Drenthe. Dit willen wij u graag dit jaar presenteren.

Beheer eikenprocessierupsen

Dit jaar hebben wij 35% minder budget ter beschikking. Hierdoor worden we minder flexibel in het beheersen van de eikenprocessierupsen. Locaties binnen de kernen (daar waar veel mensen komen) krijgen voorrang bij de bestrijding. In rustigere gebieden buiten de kom komen wij niet of enkel als de beheersing binnen de kernen onder controle is.

Buitendienst

Inhuur senior inkoopadviseur Buitendienst i.v.m. Europese aanbesteding

Vanwege het ontbreken van voldoende capaciteit bij het cluster inkoop hebben we voor de flexibele schil een inkoper nodig voor het team Buitendienst. Dit team heeft diverse inkoopvraagstukken op het gebied van onderhoud van berm en sloten, het onderhoud van gladheidsbestrijdingsmaterieel, bomen (snoeien & kappen) en groen en de aanschaf en onderhoud van materiaal.

Projectopdracht

Naast dat er bij een aantal trajecten een vorm van onrechtmatigheid speelt, is het een uitdaging om hiermee doelmatig om te gaan. De opdracht bestaat dan ook uit het formuleren van een integrale inkoopstrategie op basis van de spend en de inkoopkalender van dit team en deze te vertalen in het uitvoeren van de diverse inkooptrajecten met bijbehorende aanbestedingen. Er is een Europese aanbesteding noodzakelijk voor deze trajecten. Hierbij wordt een beroep gedaan op een inkoopadviseur. Deze is intern niet beschikbaar. Vooral nog gaan we ervan uit dat dit binnen de bestaande personeelsbudgetten gedekt kan worden.

Aanschaf shovel en vrachtwagen

De gemeente Midden-Drenthe beschikt over een aantal voertuigen die naast de uitvoering van de kerntaken van de buitendienst essentieel zijn om aan haar wettelijke verplichting voor gladheidsbestrijding te voldoen. Hiervoor wordt op dit moment beroep gedaan op één vrachtwagen met kraan en één shovel. De huidige voertuigen zijn aangeschaft in 2015. De economische levensduur van de vrachtwagen (7 jaar) en shovel (8 jaar) zijn verstreken en beide hebben in het beoogde vervangingsjaar 2024 geen boekwaarde meer.

De gewenste vervanging wordt ingegeven door de technische levensduur die inmiddels bijna verstreken is. Dit vertaalt zich in toenemende onderhoudskosten. Het gebruik van deze voertuigen bij gladheidsbestrijding, wat gepaard gaat met zout, heeft overduidelijk zijn sporen nagelaten. Dit maakt het vervangen van de huidige voertuigen noodzakelijk. De ingeschatte aanschafwaarde voor de shovel is € 131.000 terwijl er een investeringskrediet beschikbaar is van € 81.000. Voor € 50.000 wordt een aanvullend investeringskrediet gevraagd (afschrijvingstermijn van 8 jaar).

Voor de vrachtauto is een investeringskrediet beschikbaar van € 205.125. Een eerste oriënterende navraag levert een indicatief aanschafbedrag op van € 280.125. Hiervoor is een aanvullend krediet van € 75.000 noodzakelijk (afschrijvingstermijn van 8 jaar).

Programma volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Omgevingswet

De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. Met de komst van de Omgevingswet wordt beoogd dat de regels voor de leefomgeving eenvoudiger, gebundeld en meer in samenhang met elkaar worden gebracht. Er is hard gewerkt om te zorgen dat onze inwoners vanaf 1 januari 2024 een aanvraag kunnen indienen volgens de nieuwe wetgeving. Dat is gelukt. Het afgelopen jaar hebben we veel tijd gestoken in het inrichten van de nieuwe werkprocessen voor onze vergunningverlening en het digitaal stelsel Omgevingswet (DSO). We blijven de komende tijd aan de slag om deze nieuwe processen ons eigen te maken.

Omgevingsplan

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet worden alle bestemmingsplannen, beheersverordeningen en een aantal overige verordeningen automatisch van rechtswege samengevoegd tot het tijdelijk Omgevingsplan. We hebben tot 1 januari 2032 de tijd om het tijdelijke omgevingsplan om te zetten naar een gemeentedeckend omgevingsplan in de zin van de Omgevingswet. Voordat hiermee wordt gestart, gaan we via een Europese aanbesteding een raamovereenkomst 'planologische diensten' afsluiten met maximaal drie stedenbouwkundige bureaus. Op deze wijze wordt op een rechtmatige wijze gebruik gemaakt van hun diensten. De planning is dat eind van dit jaar de raamovereenkomst is gesloten en er aansluitend wordt gestart met het omgevingsplan kleine kernen.

Daarnaast stellen we standaardregels op voor het wonen in het buitengebied. Dit om alvast te oefenen met de Omgevingswet en om makkelijker mee te kunnen werken aan ruimte voor ruimte procedures en aan procedures om agrarische bedrijven om te zetten naar een woonbestemming. In 2024 maken we dit af.

Projecten

Woningbouwontwikkeling Wijster

In Wijster is onderzocht op welke locatie de woningbehoefte kan gaan landen. We zijn in gesprek met een groep inwoners uit Wijster die geïnteresseerd zijn om middels een CPO samen aan de slag te gaan met woningbouw.

Scenariostudie ETP/VAM

Er is een plan van aanpak opgesteld voor de scenariostudie van het Energietransitie Park

(ETP) en de VAM-berg. Dit omvat het in kaart brengen van de huidige situatie en betrokken partijen. Daarnaast is een communicatie- en participatieformat ontwikkeld en toegepast, waarbij verschillende gesprekken zijn gevoerd met belanghebbenden en bedrijven. Deze gesprekken leverden waardevolle informatie op die als input dient voor de scenariostudie. Er worden nog een bijeenkomst georganiseerd.

Beleid wonen bijgebouwen

Er zijn beleidsregels voor woningsplitsing, maar ook zelfstandige bewoning van bijgebouwen bij hoofdgebouwen en kavelsplitsing in ontwikkeling. Er zijn verschillende interviews gehouden met gemeenten die al beleid op dit vlak hebben ontwikkeld. Met de projectgroep wordt onderzocht binnen welke kaders we deze ontwikkelingen in Midden-Drenthe mogelijk willen maken.

Woningbouwlocatie De Lindelaar te Westerbork

Binnen de woningbouwlocatie De Lindelaar zijn alle vijf vrije kavels verkocht. Onder de noemer 'Samen bouwen op de Lindehof' is een pilot gestart en is een groep starters geformeerd die voortvarend aan de slag zijn gegaan om te komen tot de realisatie van acht betaalbare koopwoningen. Op dit moment worden serieuze gesprekken gevoerd met één bouwer.

De Boerhof Westerbork

Op de locatie De Boerhof in Westerbork heeft de gemeente in 2023 tien bouwkavels uitgegeven. De helft is inmiddels verkocht, de andere helft is nog in optie. Er komen vier vrijstaande woningen en zes halfvrijstaande.

Lievingerveld

In het nieuwe buurtschap Lievingerveld zijn inmiddels ruim 130 kavels verkocht en bijna evenveel omgevingsvergunningen verleend. De bewoners van Lievingerveld hebben zelf een visiedocument "Lievingerveld groeit" opgesteld. Dit document is in juni 2023 aangeboden aan de gemeente. Tevens is het proces rondom Lievingerveld geëvalueerd. Vanwege de urgentie op de voortgang van woningbouw op deze locatie, is eind 2023 een herziening van het bestemmingsplan in procedure gebracht. Als deze procedure is afgerond kunnen hier maximaal 15 extra woningen worden gerealiseerd en kunnen de resterende gronden in Lievingerveld worden uitgegeven.

Herstructurering Bomenbuurt Westerbork

Woonservice heeft een grote opgave met betrekking tot haar woningbestand in de Bomenbuurt in Westerbork betreffende de verduurzaming en sloop/nieuwbouw van in totaal 116 huurwoningen. De gemeente heeft als gevolg van deze opgave een opgave in de (her) inrichting van het openbaar gebied in de Bomenbuurt. De gemeente heeft, vanaf oktober 2019 de wijkverbetering van 'De 6 lanenbuurt' opgenomen als één van de uit te voeren projecten. De partijen willen zoveel mogelijk de opgaven samen met de inwoners vanuit het plangebied oppakken. Een dergelijke aanpak sluit aan bij de participatiedoelstellingen van de partijen. Er wordt gekeken naar de kwaliteit van de openbare ruimte, het parkeren, de sociale cohesie en de bereikbaarheid van voorzieningen.

Om het gemeenschappelijke belang te benadrukken is in 2023 een intentieovereenkomst getekend tussen Woonservice en de gemeente.

Als eerste fase is een stedenbouwkundig plan opgesteld voor de Eikenlaan, Beukenlaan, Meidoornlaan, Esdoornlaan en Acacialaan. Dit is gebeurd in nauwe samenwerking met de inwoners van de Bomenbuurt, vertegenwoordigd in de bewonersgroep. Om uitvoering te kunnen geven aan het stedenbouwkundige plan, is extra budget nodig voor herinrichting van de wegen en de openbare ruimte.

2.2 Nieuwe beleidsvoornemens 2025

Programma bestuur en ondersteuning

Onderwerp: Uitvoeringsplan Dienstverlening 2025-2027		Portefeuillehouder: Wethouder Schans		Team: Publiekszaken	
Nieuw beleid			Ja		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028	
Structureel	€ 85.000	€ 85.000	€ 85.000	€ 85.000	
Incidenteel	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	Nieuw plan, nieuwe prioriteiten	
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)					
Korte toelichting					
Het nieuwe uitvoeringsplan 2025 – 2027 komt voort uit de Visie op dienstverlening (2022 – 2030) en zal in Q4 van 2024 worden vastgesteld door het college. Het grootste deel van het structureel benodigde budget komt voort uit het huidige dienstverleningsprogramma (2022 – 2024) en wetgeving. Dienstverlening is een prioriteit van de raad, het college en de ambtelijke organisatie. Om de doelstelling en ambities uit de dienstverleningsvisie te kunnen realiseren hebben we middelen nodig.					
Relatie met raadsprogramma					
Dienstverlening is een prioriteit in het raadsprogramma.					
Prioritering		Onvermijdelijk, urgent en wenselijk. Een deel is wettelijk verplicht. Het grootste deel van het benodigde budget komt voort uit het huidige uitvoeringsplan. In het nieuwe plan kunnen keuzes gemaakt worden die mogelijk kunnen leiden tot het naar beneden bijstellen van het benodigde budget. Dat kunnen we nu nog niet beoordelen.			
Wettelijke taak		Deels, vanuit de WMEBV, SDG en de Wet Digitale overheid.			

Onderliggend college- en/of raadsbesluit	De visie op dienstverlening is vastgesteld door de raad in juni 2022. Het nieuwe uitvoeringsplan wordt uiterlijk in Q4 2024 vastgesteld. Een deel van de structurele middelen die we nodig hebben komend nog voort uit het huidig uitvoeringsprogramma (2022 – 2024) dat door het college is vastgesteld in juni 2022.
---	--

Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?

Dat heeft tot gevolg dat we niet (goed) kunnen monitoren en analyseren. Dat heeft weer tot gevolg dat we niet goed weten waar we extra op moeten inzetten om onze dienstverlening te verbeteren. Ook kunnen we dan moeilijk achterhalen wat wel goed werkt binnen onze gemeente en wat minder goed. Een deel van het budget is ook bedoelt voor het trainen en opleiden van onze medewerkers. Zij moeten goed weten wat er van hen verwacht wordt, maar ook de tools krijgen om zich hierin te ontwikkelen. Tot slot zetten we ons in om het zo toegankelijk mogelijk maken én houden van onze digitale kanalen. Dat is wettelijk verplicht, en vinden we ook belangrijk in het kader van onze dienstverlening.

Onderwerp: Verduurzaming en herinrichting van het gemeentehuis	Portefeuillehouder: Wethouders Schans en Zwiers		Team: Publiekszaken	
Nieuw beleid		Ja/Nee: is geen beleid		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028
Structureel	PM	PM	PM	PM
Incidenteel	PM	PM	PM	PM
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)	PM	PM	PM	PM
<p>Korte toelichting (max. 10 zinnen)</p> <p>Vanwege de huidige staat van onze installaties (technisch, ICT en wetgeving), het vinden en behouden van onze medewerkers en de duurzaamheidsopgave waar we voor staan, is het noodzakelijk om te investeren in de verduurzaming en herinrichting van ons gemeentehuis.</p>				
<p>Relatie met raadsprogramma</p> <p>Om onze bestuurlijke ambities te kunnen realiseren, onze bedrijfsvoering en dienstverlening voort te kunnen zetten en te voldoen aan wetgeving zullen we ons gemeentehuis moeten verduurzamen, installaties moeten vervangen en het gebouw opnieuw moeten inrichten.</p>				
Prioritering		Onvermijdelijk		
Wettelijke taak		Deels, bijvoorbeeld voldoen aan de eisen voor energieprestatie van gebouwen (EPBD)		

Onderliggend college- en/of raadsbesluit	Volgt in 2024
<p>Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?</p> <p>In theorie is het een optie om de herinrichting en verduurzaming van het gemeentehuis deels of in zijn geheel nu niet uit te voeren. Een keuze kan bijvoorbeeld zijn om installaties één op één te vervangen op het moment dat een probleem zich voordoet. Alle externe adviseurs die we hebben ingeschakeld adviseren ons om dit project integraal te benaderen, omdat diverse onderdelen elkaar raken en “met elkaar moeten kunnen samenwerken”. Bovendien brengt deze optie de bedrijfsvoering en dienstverlening van onze gemeente in gevaar. We lopen daarmee immers achter de feiten aan en zijn minder “in control”. Daarbij is de kans groot dat we desinvesteringen doen en dus uiteindelijk meer geld moeten besteden om onze ambities en doelstellingen te kunnen realiseren en onze dienstverlening en bedrijfsvoering optimaal te houden. Daarnaast is het zo dat wanneer installaties vervangen moeten worden, er al werkzaamheden aan het plafond, de vloeren en de wanden moeten plaatsvinden. Dat kan tot gevolg hebben dat plafonds, wanden en vloeren meerdere malen aangepakt moeten worden wanneer je het vraagstuk niet integraal benaderd. Soms betekent het ook dat ruimtes op verschillende momenten niet gebruikt kunnen worden, met alle mogelijke gevolgen van dien (extern vergaderen bijvoorbeeld). Tot slot hebben beide opties een groot nadelig effect op het vinden en behouden van onze medewerkers en daarmee op de effectiviteit en efficiency van de organisatie.</p>	

Onderwerp: Audiovisuele apparatuur raadszaal	Portefeuillehouder: geen portefeuillehouder		Team: Griffie	
Nieuw beleid		Ja		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028
Structureel	€ 50.750	€ 50.750	€ 50.750	€ 50.750
Incidenteel				
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)	€ 350.000			
<p>Korte toelichting (max. 10 zinnen)</p> <p>De audiovisuele apparatuur in de raadzaal waarmee de vergaderingen gestreamd worden en via de website teruggekeken kunnen worden is verouderd. Voor de vervanging is een Europese aanbesteding nodig. Hiervoor is circa € 350.000 euro benodigd. Omdat de aanbesteding in 2024 plaatsvindt, wordt het bedrag gevraagd voor 2024. De vervanging zal waarschijnlijk plaatsvinden in 2025.</p>				
<p>Relatie met raadsprogramma</p> <p>Dienstverlening is een prioriteit in het raadsprogramma.</p>				

Prioritering	Onvermijdelijk
Wettelijke taak	Ja
Onderliggend college- en/of raadsbesluit	Nee
Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?	
<p>Transparant bestuur en zichtbaarheid van de raad zijn belangrijk. Gezien de urgentie van de vervanging is 'niets doen', het bij het oude laten eigenlijk geen optie. Niets doen zou ook een belemmering betekenen t.a.v. mogelijk andere vergadervormen, waar de raad op basis van het raadsprogramma over in gesprek is.</p>	

Onderwerp: voorbereiding en uitvoering gemeenteraadsverkiezingen		Portefeuillehouder – geen portefeuillehouder		Team: raadsgriffie	
Nieuw beleid			Nee		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028	
Structureel					
Incidenteel	€ 20.000	€ 20.000			
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)					
Korte toelichting (max. 10 zinnen)					
<p>Vorbereiding en uitvoering gemeenteraadsverkiezingen deel griffie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - In 2025 cursus Politiek actief en stemwijzer. - In 2026 debat, verkiezingskrant, eerste stemmers, afscheid raad, training en introductie nieuwe raad en kosten formatie/eventueel raadsprogramma. 					
Relatie met raadsprogramma					
Ja					
Prioritering			Onvermijdelijk		
Wettelijke taak			Deels, het houden van verkiezingen is een wettelijke taak. Opkomstbevordering vindt de raad erg belangrijk. Training nieuwe raadsleden is nodig voor het goed uitoefenen van hun taak.		
Onderliggend college- en/of raadsbesluit			In fractievoorzittersoverleg najaar 2024 volgt besluitvorming over welke acties precies uitgevoerd worden.		
Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?					

Lage opkomst verkiezingen, minder betrokkenheid bij de gemeentelijke democratie.
Nieuwe raadsleden die onvoldoende begeleid kunnen worden.

Onderwerp: Investeringsprogramma IAB 2026-2030		Portefeuillehouder: Wethouders Schans en Raven		Team: RBP Budgethouder: Gerhard Maring	
Nieuw beleid			Nee		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028	
Structureel	€ 70.000	€ 350.000	€ 630.000	€ 910.000	
Incidenteel					
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)	€ 1.000.000	€ 4.000.000	€ 4.000.000	€ 4.000.000	
Korte toelichting Eind 2021 is het Integraal Accommodatiebeleid (IAB) vastgesteld. Het IAB is het afwegingskader om ons maatschappelijk vastgoed te verduurzamen met als doel Energieneutraal te zijn in 2040. Hiermee geven we invulling aan onze verduurzamingsopgave. Per periode stellen we een investeringsprogramma op. De huidige investeringsagenda 2021-2025 wordt vervolgd in een nog op te stellen investeringsagenda 2026-2030.					
Relatie met raadsprogramma Duurzaamheid en klimaat					
Prioritering			Onvermijdelijk		
Wettelijke taak			Ja, Energieneutraal 2050/CO2 reductie.		
Onderliggend college- en/of raadsbesluit			Ja, vaststelling IAB in gemeenteraad 16/12/21.		
Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt? Dan voldoen we niet aan de wettelijke opgave en hebben we te maken met hogere exploitatielasten voor individuele panden en mogelijk extra kosten om de gebouwen in de benen te houden.					

Onderwerp: Drents Archief		Portefeuillehouder Wethouder Schans		Team: Informatisering en belastingen	
Nieuw beleid			Ja		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028	
Structureel	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	
Incidenteel					
Krediet/investering					

(afschrijvingstermijn)				
Korte toelichting				
<p>De gemeente Midden-Drenthe heeft uitdagingen op het gebied van informatie- en archiefbeheer en op het gebied van het beheer van gemeentelijk cultureel erfgoed. Het uitvoeren van de verbetermaatregelen (archieff- en informatiebeheer) vraagt de komende jaren veel inspanning, deze zullen door de gemeente zelfstandig door onze schaal, beschikbare interne capaciteit en kennis moeilijk te realiseren zijn. Daarnaast worden door nieuwe wetgeving de huidige werkzaamheden complexer en vragen hiermee meer tijd en expertise. Eén van die nieuwe wetten is de nieuwe Archiefwet die waarschijnlijk 1 januari 2026 van kracht wordt. Ook de Wet open overheid (Woo, 1 mei 2022 van kracht) verplicht organisaties om de informatiehuishouding op orde te brengen. In de provincie is er één partij die een regiofunctie vervult en die kan helpen bij de vraagstukken op het archief- en informatiebeheer en kan helpen bij het cultureel erfgoed. Dat is het Drents Archief. De producten en diensten die de gemeente wil afnemen binnen de deelname aan de Gemeenschappelijke Regeling (GR Drents Archief) vragen een structurele bijdrage bovenop het beschikbare budget.</p>				
Relatie met raadsprogramma				
<p>Er is een relatie met het onderdeel 'dienstverlening' in het raadsprogramma. De Gemeenschappelijke Regeling (GR) met het Drents Archief helpt de gemeente om de basis van de informatiehuishouding op orde te krijgen. Dat is nodig om de dienstverlening intern en naar inwoners te verbeteren. Zichtbaarder wordt de dienstverlening als wij onze digitale archieven via het e-depot beschikbaar kunnen stellen aan onze inwoners (en andere geïnteresseerden). Verder kan het Drents Archief ons helpen met het acquireren van particuliere archieven, het beheren ervan en het verzorgen van educatieprojecten zodat bijvoorbeeld onze jeugd kennis kan nemen van het archief van onze gemeente. Zij zullen daardoor het belang inzien van het archiefbeheer en het kan een verbindende rol spelen in de gemeenschapszin.</p>				
Prioritering	<p>Onvermijdelijk, de gewijzigde wetgeving maakt het noodzakelijk om de informatiehuishouding op orde te brengen. De GR met het Drents Archief is inhoudelijk en qua kosten de beste optie.</p>			
Wettelijke taak	<p>Ja</p>			
Onderliggend college- en/of raadsbesluit	<p>Het proces tot aansluiting bij de GR met het Drents Archief loopt momenteel. Besluitvorming over dit onderwerp vindt plaats in het college van 28 mei 2024 en in de raadsvergadering van 4 juli 2024.</p>			
Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?				
<p>Meer druk op het archief- en informatiebeheer waardoor vertraging ontstaat in het op orde brengen van de informatiehuishouding. Collega's gaan daardoor moeite krijgen met het vinden van informatie. Inwoners gaan daar indirect hinder van ondervinden in de dienstverlening. Inwoners ondervinden direct hinder van het niet tijdig openbaar</p>				

beschikbaar kunnen stellen van informatie. Verder zullen inwoners langer moeten wachten totdat ze digitale archieven kunnen doorzoeken. Verder blijft het waardevolle archief van de gemeente, het culturele erfgoed, onbekend bij het grotere publiek doordat het in de archiefbewaarplaats ligt, doordat educatieve projecten niet uitgevoerd kunnen worden. Ook is er geen gelegenheid om particuliere archieven te acquireren, waardoor er voor het cultureel erfgoed gaten ontstaan in het tijdsbeeld van de gemeente. Tenslotte zal de provincie in het kader van het Interbestuurlijk Toezicht (IBT) strenger gaan oordelen over het archief- en informatiebeheer van de gemeente.

Onderwerp: Implementatie informatiebeveiliging		Portefeuillehouder: Wethouder Schans		Team: Informatisering en belastingen	
Nieuw beleid			Ja		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028	
Structureel	€ 125.000	€ 125.000	€ 125.000	€ 125.000	
Incidenteel					
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)					
Korte toelichting: De gemeente heeft de afgelopen jaren weinig geïnvesteerd in informatiebeveiliging. Dit heeft tot gevolg dat hier een behoorlijke inhaalslag gemaakt dient te worden. In 2023 is een GAP analyse uitgevoerd op de staat van informatiebeveiliging bij de gemeente, aan de hand van de wettelijke verplichtingen. Hieruit is gebleken dat we op dit moment nog erg tekortschieten op meerdere gebieden. Hierdoor loopt de gemeente een verhoogd risico.					
Relatie met raadsprogramma Dienstverlening – Basis op orde. Vertrouwen van de inwoners in de gemeente.					
Prioritering			Onvermijdelijk en urgent		
Wettelijke taak			Ja, naleving van aankomende NIS2 wetgeving. (oktober 2024).		
Onderliggend college- en/of raadsbesluit			Beveiligingsbeleid zit in het proces om te worden vastgesteld. Wordt op 14 mei aangeboden aan het college.		
Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt? Wanneer de bestedingswens niet toegekend wordt, lopen inwoners een verhoogd risico op mogelijke datalekken en de gevolgen van dien. De gemeente loopt daarnaast zelf verhoogd risico op grootschalige gevolgen na een informatiebeveiligingsincident en de daarbij komende financiële- en imagoschade.					

Programma Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Onderwerp: Woonrijp maken bedrijventerrein Koekoeksdijk Nieuw Balinge		Portefeuillehouder: Wethouder Schipper		Team: RBP	
Nieuw beleid			Nee		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028	
Structureel	€4.030	€ 4.030	€ 4.030	€ 4.030	
Incidenteel					
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)	€ 62.000 20 jaar				
<p>Korte toelichting:</p> <p>In 2021 is het budget voor woonrijp maken van het bedrijventerrein afgesloten. Dit ondanks dat het terrein nog woonrijp gemaakt moet worden. Wij zijn als gemeente verplicht om dit te doen. We hebben een eerste raming opgesteld. Hieruit blijkt dat de kosten € 62.000 bedragen. Het bedrag van € 62.000 kan gekapitaliseerd worden waarbij de afschrijvingstermijn 20 jaar is en het rentepercentage 1,5%. De jaarlijkse lasten komen hiermee op € 4.030.</p> <p>De werkzaamheden voor het woonrijp maken van het terrein omvatten onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het verwijderen van de bouwwegen en het aanleggen van de definitieve bestrating; • Het afwerken van het afwatersysteem; • Het aanbrengen van openbare verlichting (inclusief kabels verleggen + plaatsen lichtmasten). 					
<p>Relatie met raadsprogramma</p> <p>N.v.t.</p>					
Prioritering		Onvermijdelijk			
Wettelijke taak		Nee. We hebben contracten en koopovereenkomsten afgesloten met de bedrijven. Daarom zijn wij verplicht om deze openbare ruimte woonrijp te maken.			
Onderliggend college- en/of raadsbesluit		Ja, raadsbesluit op 17 december 2009.			
<p>Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?</p> <p>Bedrijven en inwoners op het terrein blijven dan in een tijdelijke situatie zitten, waarbij er sommige basisvoorzieningen er nog niet zijn, zoals openbare verlichting.</p>					

Onderwerp: Subsidie Buurtbussen Hijken en Broekstreek		Portefeuillehouder Wethouder Schipper		Team: RBP	
Nieuw beleid			Nee		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028	
Structureel	2x € 1.250 = € 2.500	2x € 1.250 = € 2.500	2x € 1.250 = € 2.500	2x € 1.250 = € 2.500	
Incidenteel					
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)					
Korte toelichting					
<p>We verlenen jaarlijks een incidentele waarderingssubsidie aan de buurtbus Hijken. Voor 2024 is deze subsidie € 1.226. Sinds 2023 rijdt er ook een nieuwe buurtbus door de Broekstreek. Deze buurtbus krijgt (nog) geen subsidie. Gezien de waardering en de vervoersbehoefte waar deze nieuwe vrijwilligers op ingesprongen zijn, is het logisch om ook deze buurtbus een waarderingssubsidie te verlenen.</p> <p>Wij stellen daarom om voor beide buurtbusverenigingen een structureel bedrag op te nemen van totaal € 2.500, zodat aan beiden vanaf 2025 een bedrag van € 1.250 als waarderingssubsidie kan worden uitgekeerd.</p>					
Relatie met raadsprogramma					
Ja, duurzaamheid en dienstverlening.					
Prioritering			Wenselijk		
Wettelijke taak			Nee		
Onderliggend college- en/of raadsbesluit			Nee		
Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?					
Niet gelijk behandelen en serieus nemen van vrijwilligers voor gelijkwaardige inzet en diensten.					

Onderwerp: Onderhoud wegen		Portefeuillehouder Wethouder Schipper		Team: RBP	
Nieuw beleid			Nee		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028 t/m 2034	
Groot Onderhoud	€ -220.000	€- 220.000	€- 220.000	€ -220.000	
Klein Onderhoud	€ -10.000	€ - 10.000	€ - 10.000	€ - 10.000	
Jaarlijkse toevoeging reserve wegen (t/m 2034)	€ 2,7 mln	€ 2,7 mln	€ 2,7 mln	€ 3,8 mln	

Incidenteel Aanpassing afschrijvingstermijnen Asfalt (naar 30 jaar) en Elementenverhardingen (naar 40 jaar)	€ - 386.000	€ -371.000	€ -340.000	€ -290.000
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)	Beheerplan jaarlijkse investeringen tot 2035 Reconstructies: € 1.116.000 (jaarlijks) Groot Onderhoud: € 2.700.000 (jaarlijks) 30 jaar			
<p>Korte toelichting: De onderhoudstoestand van de wegen in onze gemeente blijkt slechter dan we bij het opstellen van het Beleid Onderhoud Wegen en Bruggen 2018-2028 voorspeld hadden met de data. Daarom hebben we het bestaande plan herijkt. En daarvoor we hebben nieuwe doorrekeningen Hieruit blijkt dat we fors meer geld nodig hebben om de wegen op het gewenste kwaliteitsniveau. In de vergadering van 2 november 2023 heeft de raad besloten om voor het onderhoud van de wegen de volgende ambitieniveaus vast te stellen (scenario 2), Hoofdroutes op B, Fiets- en voetpaden op A; Rest op C.</p> <p>Vanuit het raadsbesluit hebben we verder mogelijkheden verkend om de grote onderhoudsopgave voor de wegen uit te voeren. Daarbij is het voorstel om de financiële afschrijvingstermijnen aan te passen naar 30 jaar en voor asfaltverhardingen en 40 jaar voor beton- en elementenverhardingen. Ook is het voorstel om de lijst met reconstructies in 10 jaar uit te voeren in plaats van 5 jaar.</p> <p>Het exploitatiebudget Groot Onderhoud van € 220.000 vervalt.</p> <p>Dit betekent dat we jaarlijks de beschikking moeten hebben over de volgende bedragen om onze ambitie na te streven: Reconstructies: € 1.116.000 (krediet, jaarlijks tm 2034) Groot Onderhoud wegen: € 2.700.000 (krediet, jaarlijk tm 2034) Klein Onderhoud wegen: € 365.000</p> <p>Over 5 jaar herijken we het beheerplan weer.</p>				
<p>Relatie met raadsprogramma Ja, Wonen/Wegen/Duurzaamheid/Ruimtelijk domein</p>				
Prioritering		Onvermijdelijk		
Wettelijke taak		Ja, het is een wettelijke taak om de veiligheid van onze wegen op orde te houden. Daar hoort een goede inrichting van de wegen bij.		
Onderliggend college- en/of raadsbesluit		Ja, raadsbesluiten 29 juni 2017, 25 mei 2023 en 2 november 2023.		

Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?

Wanneer we niets doen ontstaan de volgende risico's:

- Afsluiten van wegen vanwege verkeersveiligheid;
- Afnemende bereikbaarheid;
- Door de toename van de risico's: schades, claims en rechtszaken;
- De gemeente wordt onaantrekkelijker voor veel verschillende groepen: (inwoners, ondernemers, toeristen en recreanten);
- Kapitaalvernietiging;
- De kwaliteit van de wegen gaat nog verder achteruit.

Programma Economie

Onderwerp: Grondverwerving Ossebroeken		Portefeuillehouder: Wethouder Schipper		Team: RBP	
Nieuw beleid			Ja		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028	
Structureel					
Incidenteel	€ 450.000				
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)					
Korte toelichting Om bedrijventerrein Ossebroeken II te kunnen ontwikkelen zal een voorziening moeten worden genomen. De met de ontwikkeling samenhangende noodzakelijke investeringen kunnen niet in de grondexploitatie worden terugverdiend. Dit verlies zal moeten worden afgedekt. Het gecalculeerde verlies beslaat een bedrag van € 450.000.					
Relatie met raadsprogramma In het bestuursakkoord 2022 – 2026 is aangegeven dat de economische focus is gericht op een sterk midden- en kleinbedrijf.					
Prioritering			Urgent om de planontwikkeling op korte termijn te kunnen starten.		
Wettelijke taak			Niet direct. Voorzien in werkgelegenheid en vestigingsmogelijkheden behoren wel bij de verantwoordelijkheden van de overheid.		
Onderliggend college- en/of raadsbesluit			Ja, op 22-03-2022 heeft het college van Midden-Drenthe het ontwerp bestemmingsplan Ossebroeken II Beilen en het bijbehorende exploitatieplan in procedure gebracht.		
Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?					

De vraag vanuit het bedrijfsleven voor vestigingslocaties in Midden-Drenthe kan door de gemeente niet worden gefaciliteerd, waardoor bedrijvigheid en daarmee werkgelegenheid voor de gemeente verloren gaat. Door het laatste onroerend goed te verwerven kan op korte termijn de planvorming worden opgepakt om zo bedrijven te faciliteren.

Onderwerp: Vitale vakantieparken		Portefeuillehouder Wethouder Schans		Team: RBP	
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028	
Structureel					
Incidenteel	€ 325.000				
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)					
Korte toelichting Voor 2024 is € 325.000 beschikbaar gesteld voor transformatietrajecten. Op dit moment lopen twee transformatietrajecten, De Hullen en Thrianta. Als deze zijn afgerond of in een vergevorderd stadium zitten, kan een ander transformatietraject worden gestart. Om de transformatietrajecten van De Hullen en Thrianta af te ronden en ook de volgende trajecten op te pakken, dient het budget voor 2025 gelijk te blijven. Hierdoor kan de gemeente de gewenste projectleiding en/of deskundigheid blijven inhuren om de trajecten te begeleiden.					
Relatie met raadsprogramma Het past bij de prioriteit 'wonen'. Door in te zetten op transformatie wordt het wonen op de parken gelegaliseerd. Hierdoor hoeven de bewoners van deze parken niet op zoek naar een andere woning en neemt de woningnood in de gemeente niet toe.					
Prioritering		Urgent			
Wettelijke taak		Nee			
Onderliggend college- en/of raadsbesluit		Ja, vaststelling van de Koersnotitie toekomst vakantieparken Midden-Drenthe			
Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt? Als de bestedingswens niet wordt toegekend, vervalt de projectleiding vanuit de gemeente op de transformatietrajecten. Parken moeten zaken dan zelf gaan uitzoeken, terwijl daar vaak niet de deskundigheid zit. Hierdoor bestaat de kans dat de transformatietrajecten stoppen en de illegale bewoning op de parken toeneemt. Ook kunnen parken er dan voor kiezen om zelf een transformatieplan in te dienen, terwijl je als gemeente juist samen wil optrekken in het traject, zodat je niet aan de achterkant de verwachtingen hoeft te temperen.					

Programma Onderwijs

Onderwerp: Investeringsprogramma 2026-2030 IHP		Portefeuillehouders: Wethouders Schans en Raven		Team: RBP	
Nieuw beleid			Nee		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028	
Structureel	€10.000	€ 91.000	€ 114.000	€ 813.400	
Incidenteel					
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)	€ 500.000	€ 4.550.000	€ 5.700.000	€ 870.000	
<p>Korte toelichting</p> <p>De gemeente heeft een wettelijk zorgplicht voor de huisvesting van scholen. Samen met de schoolbesturen is het Integraal Huisvestingsplan Basisonderwijs (IHP) opgesteld. Het IHP vormt het kader, vastgesteld door de GR op 22/4/21, voor de uitwerking van de onderwijshuisvesting uitgaande van een integrale benadering voor de periode tot 2040. Met het IHP willen we investeren om te komen tot moderne gebouwen die klaar zijn voor de toekomst.</p> <p>Tegelijkertijd is het IAB het afwegingskader om ons maatschappelijk vastgoed te verduurzamen met als doel energieneutraal in 2040. Hiermee geven we invulling aan onze verduurzamingsopgave.</p> <p>Per periode stellen we een investeringsprogramma op. Het huidige investeringsagenda 2021-2025 wordt vervolgd in een nog op te stellen investeringsagenda 2026-2030. Zowel voor het IHP als ook voor het IAB wordt gevraagd om investeringskredieten.</p>					
<p>Relatie met raadsprogramma Duurzaamheid en klimaat.</p>					
Prioritering			Onvermijdelijk		
Wettelijke taak			Ja, Energieneutraal 2050/CO2 reductie en wettelijke zorgplicht onderwijshuisvesting.		
Onderliggend college- en/of raadsbesluit			Ja, vaststelling IHP in Gemeenteraad 22/4/21		
<p>Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?</p> <p>We voldoen dan niet aan de wettelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting. Bij uitstel verwachten we aanvullende verzoeken van schoolbesturen om vanwege de verlengde levensduur extra geld te investeren om de school aan te passen aan de huidige leermethoden en (bouwkundige en installatietechnische gebreken) op te lossen.</p>					

Onderwerp: Bosvlinder Hooghalen		Portefeuillehouder Wethouder Schans		Team: RBP	
Nieuw beleid			Nee. Bestaand vanuit het IHP en IAB.		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028	
Structureel		€ 90.000	€ 90.000	€ 90.000	
Incidenteel	€ 250.000				
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)		€ 2.000.000 n.t.b. na uitwerking project.			
Korte toelichting: Op 22 april 2021 heeft de raad het Huisvestingsplan Basisonderwijs 2021-2040 vastgesteld. Op 16 december 2021 heeft de Raad het Integraal Accommodatiebeleid 2021-2040 vastgesteld. In beide stukken is aangegeven dat nieuwbouw van de Bosvlinder gepland staat in 2025. Door de integrale uitwerking van de scenario's genoemd in de Dorpsvisie Hooghalen is er enige vertraging opgelopen qua uitvoeringsmoment. Met de stakeholder, Kits Primair, is besloten om nieuwbouw op de huidige locatie verder uit te werken. Middels het beschikbaar stellen van het gevraagde budget kunnen wij uitvoering geven aan hetgeen is omschreven, en vastgesteld, in bovengenoemde stukken.					
Relatie met raadsprogramma: Duurzaamheid en klimaat.					
Prioritering			Onvermijdelijk		
Wettelijke taak			Ja, gemeenten hebben de wettelijke zorgplicht voor voldoende en adequate huisvesting voor scholen binnen de gemeentegrenzen. Voor het uitvoeren van haar wettelijke zorgplicht ontvangt de gemeente een vergoeding van het Rijk middels het Gemeentefonds (Volgens de Wet op het Primair Onderwijs ("Wpo")).		
Onderliggend college- en/of raadsbesluit			De basis van de nieuwbouw ligt in het Integraal Huisvestingsplan Basisonderwijs 2021-2040 (Raad 22-04-2021) en het Integraal Accommodatiebeleid 2021- 2040 (Raad 16-12-2021).		
Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt? We voldoen niet aan de wettelijke zorgplicht onderwijshuisvesting.					

Onderwerp: Gebiedsvisie Stroomdal		Portefeuillehouder Wethouders Raven en Schans		Team: RBP	
Nieuw beleid			Nee. Bestaand vanuit het IHP en IAB.		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028	
Structureel	€ 135.000	€ 135.000	€ 135.000	€ 135.000	
Incidenteel	€3.000.000,-				
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)	n.t.b. na uitwerking project.				
<p>Korte toelichting</p> <p>Op 23 maart 2023 heeft de gemeenteraad de Gebiedsvisie 't Stroomdal vastgesteld. De gedeelde waarden en ambities voor de gebiedsontwikkeling 't Stroomdal zijn vastgelegd in de Dromenvanger en de Gebiedsvisie 't Stroomdal.</p> <p>Met de stakeholders (Kits Primair, CKC Drenthe, de Dierenweide), belanghebbenden en omwonenden is (interactief) nagedacht over hoe Stroomdal er in de toekomst uit zou moeten zien. Dit alles heeft zich vertaald in de Kadernotitie Stroomdal welk op 6 juli 2023 is vastgesteld. Hierin zijn ook de financiële kaders opgenomen, waaruit blijkt dat er in totaal € 17.000.000 benodigd is voor het uitvoeren van de plannen.</p> <p>Eerder is er al € 14.000.000 beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de plannen in het Stroomdal onder andere binnen het IAB en IHP. Er wordt € 3.000.000 extra gevraagd.</p>					
<p>Relatie met raadsprogramma: N.v.t.</p>					
Prioritering		Onvermijdelijk			
Wettelijke taak		Ja, gemeenten hebben de wettelijke zorgplicht voor voldoende en adequate huisvesting voor scholen binnen de gemeentegrenzen. Voor het uitvoeren van haar wettelijke zorgplicht ontvangt de gemeente een vergoeding van het Rijk middels het Gemeentefonds (volgens de Wet op het Primair Onderwijs ("Wpo")).			
Onderliggend college- en/of raadsbesluit		De basis van de nieuwbouw kindcentra met een sportvoorziening ligt in het Integraal Huisvestingsplan Basisonderwijs 2021-2040 (Raad 22-04-2021), het Integraal Accommodatiebeleid 2021- 2040 (Raad 16-12-2021) en de Kadernotitie Stroomdal (Raad 06-07-2023).			

Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?

Stroomdal moet een gebied worden dat recreatieve en educatieve waarde heeft voor heel Beilen. Het gebied moet groen blijven en een sterke verbondenheid hebben met de Torenlaan en de directe omgeving. De bestaande en nieuwe functies in het gebied versterken elkaar.

Een groen en veilig leer-, speel- en leefklimaat is het droombeeld. In het gebied moeten nieuwe generaties veilig kunnen opgroeien, bestaande en toekomstige bewoners moeten er gedijen, de buurt moet er samenkomen en jong en oud moeten elkaar kunnen ontmoeten. Indien de bestedingswens niet wordt toegekend zal bovenstaande niet gerealiseerd kunnen worden (of op beperkte schaal).

Programma Sport, cultuur en recreatie

Onderwerp: Verduurzaming (buiten)sportcomplexen		Portefeuillehouders: Wethouders Schans en Schipper		Team: RBP	
Nieuw beleid			Nee		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028	
Structureel					
Incidenteel	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)					
Korte toelichting (max. 10 zinnen)					
Eind 2021 is het Integraal Accommodatiebeleid (IAB) vastgesteld. Het IAB is het afwegingskader om ons maatschappelijk vastgoed te verduurzamen met als doel energieneutraal in 2040. Hiermee geven we invulling aan onze verduurzamingsopgave. Voor dorpshuizen, aula's en sportcomplexen heeft de gemeenteraad het college opdracht gegeven om te komen met een nadere uitwerking van de prioritering en financiering verduurzaming van dorpshuizen, aula's en (buiten)sportcomplexen. Over het voorstel verduurzaming dorpshuizen is inmiddels besloten. Aan het onderdeel aula's wordt gewerkt (zie afzonderlijk verzoek kadernota) en voor het onderdeel (buiten)sportcomplexen worden de gesprekken in de tweede helft van 2024 opgestart. Over de (buiten)sportcomplexen gaat dit voorstel.					
Relatie met raadsprogramma					
Duurzaamheid en klimaat.					
Prioritering			Onvermijdelijk		
Wettelijke taak			Ja, Energieneutraal 2050/CO2 reductie		
Onderliggend college- en/of raadsbesluit			Ja, vaststelling IAB in GR 16/12/21.		

Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?

- + Uitstraling en mogelijk intensiever gebruik (leefbaarheid).
- Niet voldoen aan wettelijke opgave.
- Bij uitstel kans op aanvullende verzoeken van beheerders om extra bijdrage om de panden in stand te houden dan wel te exploiteren tegen redelijke kosten.

Onderwerp: Bibliotheek

Portefeuillehouder:
Wethouder Raven

Team: B&S

Nieuw beleid

Nee

Bestedingswens

2025

2026

2027

2028

Structureel

€ 90.000

€ 90.000

€ 90.000

€ 90.000

Incidenteel

Krediet/investering
(afschrijvingstermijn)

Korte toelichting

We bereiden ons, samen met Stichting Biblionet Drenthe, voor op de wijziging van de Bibliotheekwet in 2026. Dan gaat een zorgplicht gelden. Dat betekent dat gemeenten de wettelijke taak krijgen om ervoor te zorgen dat inwoners toegang hebben tot een volwaardige bibliotheek. Het Rijk stelt voor 2025 en 2026 extra financiering beschikbaar voor gemeenten om toe te werken naar deze zorgplicht. Vanaf 2027 worden deze extra middelen onderdeel van de gemeentelijke middelen. Op het moment van schrijven is nog niet duidelijk om welk bedrag het gaat voor Midden-Drenthe.

Relatie met raadsprogramma

N.v.t.

Prioritering

Urgent

Wettelijke taak

Zorgplicht volwaardige bibliotheek (vanaf 2026)

Onderliggend college- en/of raadsbesluit

Visie op het bibliotheekwerk

Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?

Voor 2024 ontvangen we vanuit het Rijk een extra specifieke uitkering voor het versterken van de lokale bibliotheekvoorzieningen. De stappen die we daarmee zetten, naar een kwalitatief beter aanbod (collectie en activiteiten) en meer bemenste openingstijden, zouden weer vervallen als we niet blijvend extra investeren.

Programma Sociaal Domein

Onderwerp: Sociaal Raadslidenwerk

Portefeuillehouder:
Wethouder Schipper

Team: Beleid en Advies

Nieuw beleid		Nee		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028
Structureel	€ 103.938 (+ indexatie)	€ 103.938 (+ indexatie)	€ 103.938 (+ indexatie)	€ 103.938 (+ indexatie)
Incidenteel				
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)				
<p>Korte toelichting:</p> <p>In de gemeente Midden-Drenthe geeft onze Sociaal Raadsvrouw gratis informatie en advies aan inwoners over hun rechten op verschillende gebieden. Zij ondersteunt kwetsbare inwoners om gebruik te maken van bestaande voorzieningen, denkt mee in projecten, geeft voorlichtingen en zorgt voor andere vormen van kennisdeling. Deze functie is een belangrijke spil tussen gemeente, inwoner, partners en vrijwilligersorganisaties, maar wordt uitgevoerd door slechts één persoon in 32 uur per week (ondersteund door een assistent voor acht uur per week). Recent uitval van de Sociaal Raadsvrouw bevestigd deze kwetsbaarheid.</p> <p>In een wereld waar de situatie voor inwoners zowel juridisch als financieel complex is, groeit de behoefte naar deze ondersteuning, zowel vanuit inwoners als onze maatschappelijke partners, vrijwilligersorganisaties en gemeente zelf. De toenemende behoefte staat niet in balans met de huidige uren van de sociaal raadsvrouw. Dit veroorzaakt wachttijden bij een kwetsbare groep die in veel gevallen géén hulp zal vragen aan andere partijen.</p> <p>In 2024 zijn tijdelijk extra uren toegevoegd om te zien waar werkzaamheden verlicht kunnen worden, maar het is al duidelijk dat dit niet afdoende zal zijn. Om de kwetsbare inwoners te ondersteunen om zelfredzaam te worden en de afstand tussen de burgers en de maatschappij te verkleinen is extra tijd en aandacht nodig. Structureel een extra persoon op deze functie (32 uur per week) zorgt voor ruimte en tijd voor meer individueel klantcontact, inzet op het versterken van het (vrijwilligers)veld, voorlichting/presentaties en minder kwetsbaarheid in deze groeiende functie.</p>				
<p>Relatie met raadsprogramma</p> <p>Dit voorstel sluit naadloos aan op het onderwerp dienstverlening vanuit het raadsprogramma, met name onderstaande subdoelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inwoners voelen zich gehoord en gezien. Ze ervaren vertrouwen. • Inwoners krijgen informatie over de inhoud en over het proces. • Er is één aanspreekpunt die je als inwoner, organisatie of ondernemer verder helpt. <p>Om bovenstaande doelen binnen de werkzaamheden van het Sociaal Raadsliedenwerk te (blijven) behalen is er structureel meer inzet nodig.</p>				
Prioritering		Urgent in verband met de kwetsbaarheid van één persoon op deze belangrijke functie.		
Wettelijke taak		Ja, iedere Nederlander heeft recht op onafhankelijke ondersteuning. Dit is in de wet geregeld. Dit omarmen wij in Midden-Drenthe		

	middels de inzet van het Sociaal Raadsliedenwerk en de onafhankelijke cliëntondersteuners.
Onderliggend college- en/of raadsbesluit	Nee
<p>Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?</p> <p>Als deze functie niet meegroeit in uren, zal de Sociaal Raadsvrouw niet al haar werkzaamheden naar wens kunnen blijven uitvoeren. Dan zullen er keuzes gemaakt moeten worden, zoals het accepteren van langere wachttijden, meer doorverwijzen naar andere partners voor (deel)vragen, geen ondersteuning voor inwoners boven een bepaalde inkomenssituatie, of andere manieren om de werkdruk versnipperd te verplaatsen naar andere afdelingen. Dit betekent een gat in onze dienstverlening. Deze versnippering is juist bij deze doelgroep een groot risico. Tijdens de vakanties of periode van langdurig verlof blijkt dat inwoners blijven wachten tot de Sociaal Raadsvrouw er weer is. Inwoners in deze doelgroep willen graag een bekend gezicht en vertrouwen niet iedereen. Dát zij al iemand vertrouwen met hun financiële gegevens of juridische problemen, is een groot goed.</p>	

Onderwerp: Kwaliteitsmedewerker Jeugd	Portefeuillehouder: Wethouder Raven		Team: Jeugd	
Nieuw beleid		Ja/Nee		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028
Structureel	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Incidenteel				
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)				
<p>Korte toelichting (max. 10 zinnen)</p> <p>De kwaliteitsmedewerker jeugd heeft als primaire taak de (werk)processen binnen Team Jeugd op orde te brengen en (continue) te verbeteren. Er is een onderzoek uitgevoerd waarin aanbevelingen worden gegeven om de bedrijfsvoering binnen Team Jeugd te optimaliseren en te verstevigen. Hierdoor is Team Jeugd beter in staat de vakinhoudelijke kwaliteit en effectieve uitvoering van de Jeugdwet te waarborgen. Daarnaast gaat er binnen het jeugddomein veel veranderen door de implementatie van de Hervormingsagenda Jeugd t/m 2028 en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming (t/m 2026). De nadruk komt te liggen op het versterken van de lokale toegangsteams door integrale (domein overstijgende) samenwerking en de verschuiving naar de inzet van algemene voorzieningen lichte jeugdhulp. Ook hier speelt de kwaliteitsmedewerker een cruciale rol om te komen tot een succesvolle, met name lokale, inhoudelijke implementatie van deze regelingen. Hiermee wordt beoogd de jeugdzorg haalbaar en betaalbaar te houden. Bovengenoemde punten dragen in zijn totaliteit bij aan een verbeterde dienstverlening richting onze inwoners.</p>				

Relatie met raadsprogramma

Het draagt bij aan het onderdeel dienstverlening van het raadsprogramma. Door het optimaliseren van de bedrijfsvoering van Team Jeugd, kan Team Jeugd kwalitatief nog beter en efficiënter uitvoering geven aan de taken van de Jeugdwet. Ervaringen binnen Team Wmo tonen aan dat door de inzet van de kwaliteitsmedewerker (o.a. door een betere verslaglegging) er minder (juridische) geschillen ontstaan over de in te zetten of geleverde zorg tussen Team Jeugd en de inwoner. De inwoner heeft één aanspreekpunt, voelt zich gehoord en gezien en ervaart vertrouwen.

Prioritering

Onvermijdelijk

Wettelijke taak

Nee, de inzet van een kwaliteitsmedewerker jeugd is geen wettelijke taak. De kwaliteitsmedewerker speelt wel een cruciale rol in de uitvoering van de wettelijke taak Jeugdwet en de veranderingen die daarbinnen gaan plaatsvinden de komende jaren.

Onderliggend college- en/of raadsbesluit

Nee

Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?

De bedrijfsvoering van Team Jeugd kan niet optimaal worden verbeterd en versterkt. Ook kan de meest gewenste beweging niet worden gemaakt op het gebied van de implementatie van de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. Inwoners ontvangen niet de juiste of tijdige hulp doordat consultants moeten worden ingezet voor werkprocessen i.p.v. het helpen van jeugdigen en gezinnen. Ook zal de kwaliteit van de geboden hulp afnemen. Er ontstaan wachtlijsten en de wachttijden worden langer. Hierdoor loopt de werkdruk op bij de consultants wat zich vertaalt in ziekte en verloop. De inwoner zal zich hierdoor nog steeds niet voldoende gehoord voelen bij de behandeling van zijn of haar hulpvraag.

Onderwerp: Hervormingsagenda Jeugd		Portefeuillehouder: Wethouder Raven		Team: Beleid en Samenleving	
Nieuw beleid			Nee		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028	
Structureel	PM	PM	PM	PM	
Incidenteel					
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)					
Korte toelichting (max. 10 zinnen)					
In juni 2024 is de Hervormingsagenda Jeugd (HVJ) vastgesteld. De HVJ bevat een omvangrijk pakket aan afspraken met als doel de jeugdzorg te verbeteren en het stelsel financieel gezond te maken en te behouden.					

Jeugdhulp moet beschikbaar zijn voor jeugdigen en gezinnen in de meest kwetsbare situaties. Op dit moment wordt aan deze groep onvoldoende passende hulp geboden. Een ombuiging is nodig om de kwaliteit van de zorg te verbeteren, de beschikbaarheid van hulp te verbeteren, maar daarnaast moet het voor ouders en jeugdigen helder zijn waarvoor ze op het gebied van jeugdhulp bij de gemeente terecht kunnen en waarvoor niet. Zij moeten hiervoor dichtbij huis terecht kunnen, in de wijk. Ook moeten zij kunnen rekenen op een meer integrale aanpak voor hun (vaak complexe) problematiek. Dit vraagt om stevige verbindingen met o.a. het onderwijs, volwassenenzorg-GGZ (inclusief verslaving) en vraagstukken rondom bestaanszekerheid.

Naast de inhoudelijke opgave om het stelsel van jeugdhulp te verbeteren, is de financiële opgave een belangrijk onderdeel van de HVJ. Dit betreft een oplopende besparing tot € 1 miljard euro vanaf 2027 (landelijk). Het exacte bedrag voor Midden-Drenthe is nog niet bekend. De besparing moet verwerkt worden in de begroting. Belangrijk is dat in de begroting zichtbaar is waar de taakstelling die wordt opgelegd vertaald is. Dit mag binnen de gehele begroting, niet specifiek binnen het sociaal domein.

Omdat het een besparing betreft, is er geen bedrag opgenomen boven in deze tabel. Het is echter wel belangrijk deze ontwikkeling te benoemen. Omdat het een grote uitdaging is om deze besparing te behalen. De commissie Sint die hiermee bezig is heeft slechts indicatief gesproken over de inverdieneffecten. Er is tot nu toe op geen enkele manier aangetoond of onderbouwd dat onderliggende afwegingen hebben geresulteerd in besparingen.

Relatie met raadsprogramma

De Hervormingsagenda Jeugd heeft geen relatie met de vier prioriteiten uit het raadsprogramma.

Prioritering

Onvermijdelijk

Wettelijke taak

Ja, Jeugdwet

Onderliggend college- en/of raadsbesluit

Nee

Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?

Het is dan niet mogelijk om binnen de financiële kaders de wettelijke taak van Jeugdhulp uit te voeren. De kwaliteit van de jeugdhulp kan daardoor achteruit gaan. De uitvoering van de HVJ moet zorgen voor een strakkere afbakening van de jeugdhulpplicht, meer inzet op het voorkomen van jeugdhulp via het voorliggende veld en lichte ondersteuning snel inzetten door het lokale toegangsteam welke domeinoverstijgend werkt. Onder andere deze onderdelen zouden een besparing op moeten leveren. Het niet halen van de besparing zou kunnen betekenen dat deze doelen niet gehaald worden.

Onderwerp: Uitvoeringsprogramma Spelen		Portefeuillehouder Wethouder Schipper		Team: RBP	
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028	
Structureel	€78.000	€78.000	€78.000	€78.000	
Incidenteel					
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)					
Korte toelichting (max. 10 zinnen) In 2023 is het nieuwe speelbeleid vastgesteld waarin een aantal ambities zijn opgenomen voor de openbare speelruimte in onze gemeente. Het beleid is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met Speeltuinoeverleg. Uit het uitvoeringsprogramma voor het speelbeleid blijkt dat er zowel voor het onderhoud- als vervangingsbudget sprake is van een fors tekort, ook gelet op het relatief sterk verouderde areaal. Om de vervangingsopgave en het doorvoeren van de ambities in het speelbeleid goed uit te kunnen voeren, is er structureel €104.000 nodig.					
Relatie met raadsprogramma Geen directe relatie met de vier speerpunten uit het raadsprogramma, echter is er wel raakvlak met wonen binnen het bredere thema van een aantrekkelijk leefklimaat (een doel uit de Omgevingsvisie Midden-Drenthe). Bij de totstandkoming van het beleid is daarnaast uitgebreid geparticipeerd met inwoners en er is sprake van veel draagvlak voor de ambities uit het speelbeleid.					
Prioritering			Urgent		
Wettelijke taak			Ja, zorgtaak veilige speeltoestellen zoals geregeld in het Warenwetbesluit attractie en speeltoestellen (WAS).		
Onderliggend college- en/of raadsbesluit			Ja, besluit beleidsplan openbare speelruimte.		
Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt? Als ervoor wordt gekozen om geen extra middelen toe te kennen aan de uitvoering van het speelbeleid, hebben we vanwege het verouderde areaal te maken met een tekort van ca. € 86.000,-/jaar. In de praktijk betekent dat dat er een combinatie van ingrepen nodig is zoals het vereenvoudigen of opheffen van bestaande (niet-essentiële) speelplekken en het veranderen van valondergronden. Ook zullen we dan de ambities uit het speelbeleid niet uit kunnen voeren, m.a.w. er is geen financiële ruimte voor verbeteringen. We verwachten dat dit tot kritische reacties zal leiden bij inwoners en vereniging Speeltuinoeverleg. Zij hebben meegedacht bij de totstandkoming van het speelbeleid en leveren in samenwerking met de gemeente inzet om het speelaanbod in Midden-Drenthe aantrekkelijk te houden en spelen en bewegen in de openbare speelruimte te stimuleren.					

Onderwerp: Vervangen van bomen parkeerplaats Gemeentehuis		Portefeuillehouder: Wethouder Schipper		Team: Buitendienst	
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028	
Structureel					
Incidenteel	€ 55.000				
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)					
Korte toelichting: Een aantal eiken op de parkeerplaats achter het gemeentehuis moet worden vervangen vanwege sterk afnemende conditie (zijde toekomstige appartementen Posthuys). Het is wenselijk dat op deze locatie weer bomen worden geplant. Doordat de huidige locatie ongeschikt is aangelegd zijn de bomen aan het afsterven. Om hier weer toekomstbestendige duurzame bomen aan te leggen moet er onder- en bovengronds maatregelen worden genomen zoals het aanleggen van waterdoorlatende verharding en het vervangen van de ondergrond door bomengrond met beluchting. Dit is niet mogelijk binnen de bestaande onderhouds- en vervangingsmiddelen. Dit kan een goed pilotproject worden waarmee wij duurzaam, toekomstbestendig en klimaatbewust bomen aan kunnen planten.					
Relatie met raadsprogramma Biodiversiteit, leefbaarheid, Klimaatadaptatie, aangezicht dorp. Klimaatadaptatie is een speerpunt bij alle gemeentelijke projecten.					
Prioritering			Urgent		
Wettelijke taak			Nee		
Onderliggend college- en/of raadsbesluit			Ja, in het vastgestelde Lokale klimaatadaptatie Strategie is het belang en nut van bomen nadrukkelijk beschreven. Op basis van de Leefomgevingsverordening is herplant verplicht.		
Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt? Dan worden de 7 eiken gekapt en niet vervangen. De huidige plantplaatsen zijn ongeschikt voor herplant. De vrijgekomen ruimte wordt dan ingeplant met sierheesters. De parkeerplaats wordt hierdoor een stuk opener, minder sfeervol en er is meer last van hitte stress.					

Onderwerp: Gedenkteken en insigne KNIL		Portefeuillehouder: Wethouder Schipper		Team: Buitendienst	
Bestedingswens	2024	2026	2027	2028	
Structureel					
Incidenteel	€ 50.000				

Krediet/investering (afschrijvingstermijn)				
Korte omschrijving: Vorig jaar heeft de raad de bijzondere regeling KNIL-graven aangenomen. Onderdeel van dit besluit is dat gemeente gaat samen met de Molukse werkgroep in overleg treedt over een te maken informatiebord. De bedoeling is om de geschiedenis en het verhaal van de Molukkers in Nederland te vertellen. De wens is dat de graven van de KNIL-veteranen herkenbaar zijn aan een KNIL-insigne. De werkgroep is bezig met het ontwerpen van de insignes en een gedenkteken voor de begraafplaatsen Bovensmilde en Hooghalen. Ze komen nog met een voorstel. De verwachting is dat dit niet binnen de bestaande budgetten is op te vangen. De gemeente Assen heeft €50.000,- ter beschikking gesteld voor het oprichten van de stichting, insignes en gedenkteken. Dit wordt ook van Midden-Drenthe verwacht. Er komt nog separaat voorstel.				
Relatie met raadsprogramma Participatie is een belangrijke pijler van het raadsprogramma.				
Prioritering		Onvermijdelijk, politieke toezegging.		
Wettelijke taak		Nee		
Onderliggend college- en/of raadsbesluit		Ja, raadsvoorstel Bijzondere regeling Knil-graven 20 april 2023		
Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt? Door het unaniem aangenomen raadsvoorstel zijn er verwachtingen gewekt bij de werkgroep Assen-Midden-Drenthe en nabestaanden van de 1 ^e generatie KNIL-ouders.				

Programma Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Onderwerp: Uitbreiding woonwagenlocatie		Portefeuillehouder Wethouder Raven		Team: RBP	
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028	
Structureel	€ 15.600	€ 15.600	€ 15.600	€ 15.600	
Incidenteel					
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)	€296.000				
Korte toelichting Aanleggen 7 standplaatsen, verbreden weg, standplaatsen aan rechterkant naar achteren: €210.811,24 Omgevingsplan: €25.000,00 Inrichtingsplan: €25.000,00 Bodemonderzoek: €3.000					

L-elementen achter standplaatsen aan rechterkant voor behoud groen: € 11.786,50
Onvoorzien: €20.000,00
Aanvullen budget voor aanpakken zaken huidige standplaatsen: €30.000

In het Beleidskader gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid van het ministerie van Binnenlandse Zaken is aangegeven dat een gemeente in zijn woonbeleid rekening moet houden met de specifieke woonbehoefte van woonwagenbewoners en voorziet in voldoende standplaatsen, zodat woonwagenbewoners binnen een redelijke termijn een standplaats kunnen krijgen. Indien mogelijk wordt tegemoetgekomen aan de wens om in familieverband samen te leven. De afbouw of bevrozing van standplaatsen is niet toegestaan zolang er behoefte is aan standplaatsen. Dit volgt uit uitspraken van het EHRM.

Er is een wachtlijst van 7 personen die een directe behoefte hebben aan een standplaats. Door met 7 standplaatsen uit te breiden aan de Klateringerweg wordt voldaan aan de vereisten van het ministerie en het EHRM. Daarnaast is het de bedoeling dat de weg zal worden verbreed en aan twee kanten zal worden ontsloten, waardoor voldaan wordt aan de wensen van de verschillende hulpdiensten.

Het uiteindelijke doel is om het eigendom van de locatie over te dragen aan Woonservice Drenthe, hierover zijn we in gesprek. Voor overdracht moet echter wel eerst de basis op orde zijn en daar wordt met deze uitbreiding ook aan voldaan.

Tot slot spelen er op de huidige standplaatsen veel zaken waar de gemeente voor verantwoordelijk is als verhuurder. Om dit aan te kunnen pakken wordt gevraagd het budget voor uitvoering van woonwagenzaken met €30.000 te verhogen voor 2025, zodat het totaal uitkomt op €52.060.

Relatie met raadsprogramma

Het past bij de prioriteit 'wonen'. De raad wil dat er in Midden-Drenthe voldoende woningen zijn, dat inwoners van Midden-Drenthe prioriteit krijgen en dat de gemeente actief is om woonlocaties te realiseren. Door uitbreiding te realiseren met 7 standplaatsen, wordt er voor de doelgroep woonwagenbewoners een plek gerealiseerd waar zij kunnen wonen. De personen op de wachtlijst zijn daarnaast allen afkomstig uit de gemeente Midden-Drenthe.

Prioritering	Urgent
Wettelijke taak	Ja, uitvoering van het Beleidskader gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid van het ministerie van Binnenlandse Zaken en voldoen aan de uitspraken van het EHRM.
Onderliggend college- en/of raadsbesluit	Ja, op 24 september 2020 heeft de gemeenteraad het woonwagen- en verhuurbeleid vastgesteld. De uitbreiding met zeven standplaatsen is een uitwerking van deze beleidsstukken. Verder heeft het college in

	2022 de aanleg van drie woonwagendplaatsen vergund. Deze zijn echter gerealiseerd voor de duur van vijf jaar, omdat het bestemmingsplan niet is aangepast. De standplaatsen zijn aangelegd op de bestemming 'Groen'. Mede hierdoor is er urgentie om een permanente situatie te creëren
--	---

Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?

Als er geen uitbreiding van standplaatsen op de Klateringerweg plaatsvindt, voldoet de gemeente niet aan de vereisten van het Beleidskader gemeentelijk woonwagend- en standplaatsenbeleid van het ministerie en aan de vereisten van het EHRM.

Door niet uit te breiden zullen wij worden aangesproken door het ministerie en daarnaast kunnen de personen op de wachtlijst dan met succes een juridische procedure starten tegen de gemeente, omdat niet aan de vereisten van het EHRM wordt voldaan. Het EHRM beschouwt als wezenskenmerken van de identiteit van woonwagendbewoners: het wonen in een woonwagen waarbij familieverbanden in onderlinge verbondenheid een belangrijke rol spelen. De overheid heeft een positieve verplichting om deze cultuur te beschermen en het woonwagendleven te faciliteren. Gemeenten dienen bij het te voeren woonwagendbeleid rekening te houden met deze uitgangspunten. De afbouw of bevrozing van standplaatsen is niet toegestaan zolang er behoefte is aan standplaatsen.

Bovendien zal de relatie tussen de woonwagendbewoners en de gemeente verslechteren. Dit kan bijvoorbeeld tot demonstraties leiden, iets wat in andere gemeentes al heeft plaatsgevonden.

Als de weg niet wordt verbreed en aan twee kanten wordt ontsloten, wordt niet voldaan aan de wensen van de verschillende hulpdiensten. Zo geeft de Handreiking Bluswatervoorziening en Bereikbaarheid bijvoorbeeld aan dat woningen via twee onafhankelijke routes bereikbaar dienen te zijn.

Onderwerp Actualisatie Visie op Beilen	Portefeuillehouder Wethouder Raven			Team: RBP
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028
Structureel				
Incidenteel	€ 75.000			
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)				

Korte toelichting (max. 10 zinnen)

De Visie op Beilen dateert uit 2013 en geeft op hoofdlijnen de gewenste ontwikkeling tot 2030 in de kern Beilen aan. Ontwikkelingen hebben de afgelopen jaren echter niet stilgestaan. Er zijn verschillende beleidsdocumenten opgesteld en geactualiseerd die van invloed zijn op de inrichting van het dorp Beilen. Bij de ontwikkeling van Beilen spelen veel onderwerpen die in samenhang moeten worden bekeken, zoals woningbouw, voorzieningen in het dorp, infrastructuur en mobiliteit, natuur en recreatie etc. Deze consequenties dienen op visieniveau in beeld te worden gebracht. Vanuit bovenstaand perspectief bezien is het daarom wenselijk om de Visie op Beilen, als overkoepelend kader, te actualiseren. We willen in 2025 starten met de actualisatie van de Visie op Beilen.

Relatie met raadsprogramma

In het raadsprogramma staan de speerpunten van de raad benoemd. Wonen is hierin prioriteit nummer één. Dit betekent ook dat ingespeeld moet worden op de gevolgen die hieruit kunnen voortvloeien. Een overkoepelende, geactualiseerde visie geeft hier op hoofdlijnen inzicht in en richting aan.

Prioritering	Urgent
Wettelijke taak	Nee, maar wel belangrijk om een actueel toekomstbeeld van het dorp te hebben en ontwikkelingen in de breedste zin van het woord te kunnen onderbouwen.
Onderliggend college- en/of raadsbesluit	Divers. In de afgelopen periode zijn er verschillende beleidsstukken opgesteld en geactualiseerd die impact hebben op het dorp Beilen. Dat maakt dat de Visie op Beilen hierop geactualiseerd zou moeten worden.

Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?

De gemeente beschikt dan nog steeds over een verouderde visie waardoor er geen gewenst actueel totaalbeeld van het dorp is. Hierdoor mist een overkoepelend kader en onderbouwing voor eventuele toekomstige ontwikkelingen in en rondom het dorp.

Onderwerp: Grondverwerving Wervend Perspectief	Portefeuillehouder: Wethouder Raven		Team: RBP	
Nieuw beleid		Ja		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028
Structureel	€ 80.000	€ 160.000	€ 240.000	€ 320.000
Incidenteel				
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)	€ 4 miljoen	€ 4 miljoen	€ 4 miljoen	€ 4 miljoen

Korte toelichting

Om aankopen te kunnen doen is een verwervingsbudget noodzakelijk. De rentelasten van deze aankopen moeten worden afgedekt. Bij een strategisch bezit van 20 miljoen euro, zijn de rentelasten € 400.000 per jaar. Omdat aankopen gefaseerd zullen plaatsvinden worden ook de rentelasten gefaseerd opgevoerd. Omdat niet zeker is wanneer welke aankopen plaatsvinden is het risico aanwezig dat rentelasten vanaf een bepaald jaar hoger of zijn dan verwacht. Daarom wordt voorgesteld als de rentelasten lager uitvallen door te schuiven naar het jaar erop. Gemiddeld voor 4 miljoen per jaar aankopen met een rentelast van € 100.000 per jaar aan rentelasten cumulatief.

Relatie met raadsprogramma

In het raadsprogramma heeft wonen de hoogste prioriteit. Zie pagina 5 en 6.

Prioritering

Urgent o.b.v. raadsprogramma, bestuursakkoord etc.

Wettelijke taak

Ja, volkshuisvesting en goede ruimtelijke ordening

Onderliggend college- en/of raadsbesluit

Woonvisie, raadsprogramma, bestuursakkoord. Besluit Wet voorkeursrecht gemeenten

Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?

Dan kan de gemeente haar doelstellingen niet halen zoals dit in het raadsprogramma en bestuursakkoord is opgenomen. Wonen hoogste prioriteit, regie, snelheid en bouwen voor doelgroepen. Daarbij komt dat er afspraken zijn met de provincie en het rijk om woningen te realiseren. Om dit op korte termijn te bereiken, is het aankopen van gronden voor woningbouw het meest effectief.

Onderwerp: Uitwerking businesscase de Spil		Portefeuillehouder Wethouder Schans		Team: RBP	
Nieuw beleid			Nee		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028	
Structureel					
Incidenteel	€ 306.000				
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)					
Korte toelichting					
Op 3 maart 2022 heeft u aan de hand van de opstelde businesscase Dorpshuis De Spil Bovensmilde; dynamisch, verbindend en gezellig ingestemd met scenario 3. Met scenario 3 waren de direct betrokken partijen, Stichting Dorpshuis De Spil Bovensmilde en BSVV, het meest tevreden.					

In het eerste kwartaal van 2024 zijn we in gesprek gegaan met de direct betrokken partners over de aanpak van verduurzaming en de fasegewijze aanpak van verbouw van het gebouw ten behoeve van de bibliotheek. Eén van de stappen die in dit kader wordt gezet is het realiseren van een eigen voorziening voor BSVV. Hierover bent u in december 2023 geïnformeerd.

De uitwerking van dit toekomstplan en de financiering van de businesscase m.b.t. BSVV zoals omschreven in collegevoorstel Voortgang verduurzaming MFA de Spil d.d. 19 december 2023, zal uiterlijk medio 2024 aan worden geboden.

Relatie met raadsprogramma

Duurzaamheid

Prioritering

Onvermijdelijk

Wettelijke taak

Nee.

Onderliggend college- en/of raadsbesluit

Koersnotitie Dorpshuizen 2022-2034 Raad 16-12-2021
 IAB 2021-2040 Raad 16-12-2021
 Toekomst dorps huis de Spil Bovensmilde Raad 3-03-2022.
 MFA De Spil; Klaar voor de toekomst! College 16-04-2024.

Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?

Het intensiever gebruik door de komst van de bibliotheek zal worden verhoogd en komt ten goede van de leefbaarheid. Bij uitstel is er kans op aanvullende verzoeken van beheerders om een extra bijdrage om de panden in stand te houden dan wel te exploiteren tegen redelijke kosten.

2.3 Nieuwe beleidsvoornemens 2026 en verder

Onderwerp: Infraplan Smilde Onderdeel Koningin Wilhelminalaan	Portefeuillehouder Wethouder Schipper		Team: RBP	
Nieuw beleid	Nee			
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028
Structureel		€ 64.000	€64.000	€ 64.000

Incidenteel				
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)		€ 1.200.000 30 jaar		
Korte toelichting Op 16 december 2021 heeft de gemeenteraad de Visie op Smilde vastgesteld. Een onderdeel van deze visie is het inrichten van de Koningin Wilhelminalaan/Molenwijk als groene en verbindende loper binnen Smilde, waarbij we speciale aandacht hebben voor een prettig verblijfsklimaat voor fietsers en voetgangers. Voor de Koningin Wilhelminalaan betekent dit een totale herinrichting van de straat, inclusief de twee schoolomgevingen van de Prinses Margriet en de Schutkampen. Wij schatten in dat een dergelijke herinrichting € 1.200.000 kost.				
Relatie met raadsprogramma Ja, Visie op Smilde en Wonen/Wegen/Duurzaamheid/Ruimtelijk domein				
Prioritering		Onvermijdelijk, in Smilde zijn er de afgelopen jaren geen (grote) investeringen in de infrastructuur gedaan. Om de inrichting van essentiële onderdelen in de openbare ruimte bij te tijd te houden, zoals schoolomgevingen, betekent dit dat we moet investeren in Smilde.		
Wettelijke taak		Ja, het is een wettelijke taak om de veiligheid van onze wegen op orde te houden. Daar hoort een goede inrichting van de wegen bij.		
Onderliggend college- en/of raadsbesluit		Ja, op 16 december 2021 heeft de gemeenteraad de Visie op Smilde vastgesteld.		
Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt? (Verdere) achteruitgang van de leefkwaliteit in Smilde.				

Onderwerp: Infraplan Smilde Onderdeel Molenwijk		Portefeuillehouder: Wethouder Schipper		Team: RBP	
Nieuw beleid			Nee		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028	
Structureel		€ 32.000	€ 32.000	€ 32.000	
Incidenteel					
Krediet/investering		€ 600.000			

(afschrijvingstermijn)		30 jaar		
Korte toelichting (max. 10 zinnen)				
Op 16 december 2021 heeft de gemeenteraad de Visie op Smilde vastgesteld. Een onderdeel van deze visie is het inrichten van de Koningin Wilhelminalaan/Molenwijk als groene en verbindende loper binnen Smilde, waarbij we speciale aandacht hebben voor een prettig verblijfsklimaat voor fietsers en voetgangers. Voor de Molenwijk betekent dit een herinrichting van de straat, inclusief het opwaarderen van dit deel van de belangrijke fietsroute naar Assen langs de Molenwijk. Wij schatten in dat een dergelijke herinrichting € 600.000 kost.				
Relatie met raadsprogramma				
Ja, Visie op Smilde en Wonen/Wegen/Duurzaamheid/Ruimtelijk domein				
Prioritering		Onvermijdelijk, in Smilde zijn er de afgelopen jaren geen (grote) investeringen in de infrastructuur gedaan. Om de inrichting van essentiële onderdelen in de openbare ruimte bij te tijd te houden, zoals schoolomgevingen, betekent dit dat we moet investeren in Smilde.		
Wettelijke taak		Ja, het is een wettelijke taak om de veiligheid van onze wegen op orde te houden. Daar hoort een goede inrichting van de wegen bij.		
Onderliggend college- en/of raadsbesluit		Ja, op 16 december 2021 heeft de gemeenteraad de Visie op Smilde vastgesteld.		
Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?				
(Verdere) achteruitgang van de leefkwaliteit in Smilde.				

Onderwerp: Infraplan Smilde Onderdeel Stille Kant		Portefeuillehouder Wethouder Schipper		Team: RBP	
Nieuw beleid			Nee		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028	
Structureel		€ 106.700	€106.700	€ 106.700	
Incidenteel					
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)		€2.000.000 30 jaar			
Korte toelichting					
Op 16 december 2021 heeft de gemeenteraad de Visie op Smilde vastgesteld. Een onderdeel van deze visie is het inrichten van de Stille Kant als fietsstraat. Bij de Stille Kant speelt ook mee dat er buitensporig hard gereden wordt door onder andere sluipverkeer, wanneer de bruggen geopend zijn. Voor de Stille Kant betekent dit een herinrichting van					

de straat als fietsstraat, inclusief maatregelen voor het verlagen van de snelheid van het autoverkeer. Arcadis heeft in 2022 kostenkengetallen onder andere voor het inrichten van een fietsstraat bij 30 km/u-zones opgesteld. Wij schatten daarom in dat een dergelijke herinrichting tot fietsstraat € 2.000.000 kost.

Relatie met raadsprogramma

Ja, visie op Smilde en Wonen/Wegen/Duurzaamheid/Ruimtelijk domein

Prioritering

Onvermijdelijk, in Smilde zijn er de afgelopen jaren geen (grote) investeringen in de infrastructuur gedaan. Om de inrichting van essentiële onderdelen in de openbare ruimte bij te tijd te houden, zoals schoolomgevingen, betekent dit dat we moet investeren in Smilde.

Wettelijke taak

Ja, het is een wettelijke taak om de veiligheid van onze wegen op orde te houden. Daar hoort een goede inrichting van de wegen en fietsvoorzieningen bij.

Onderliggend college- en/of raadsbesluit

Ja, op 16 december 2021 heeft de gemeenteraad de Visie op Smilde vastgesteld.

Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?

(Verdere) achteruitgang van de leefkwaliteit in Smilde.

Onderwerp: Openbare verlichting 2025-2035		Portefeuillehouder Wethouder Schipper		Team: RBP	
Nieuw beleid			Ja		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028	
Structureel			€ 180.000	€ 180.000	
Incidenteel					
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)			€ 3 mln 25 en 50 jaar		
Korte toelichting					
In Q4 van 2024 wordt nieuw beleid vastgesteld voor de openbare verlichting binnen gemeente Midden-Drenthe. Vooruitlopend op het nieuwe vast te stellen beleid is een conceptberekening gemaakt voor uitvoeren achterstallig onderhoud en verduurzamen van de openbare verlichting (uitvoering na 100% LED in 2028). De totale investering voor de periode van 10 jaar is € 3.000.000 (opgesplitst in € 2.000.000 voor armaturen en €					

1.000.000 voor masten). De kapitaallasten voor de periode van 10 jaar bedragen € 180.000.

Relatie met raadsprogramma

Ja, Wonen/Wegen/Duurzaamheid/Ruimtelijk domein

Prioritering

Onvermijdelijk, er komt een grootschalige onderhoudsopgave op ons af. Om in vulling te geven aan het ambitieniveau en duurzaamheidsopgave moeten we fors investeren. Ook mogen meerdere types lampen niet meer worden toegepast in de openbare verlichting.

Wettelijke taak

Ja, het is een wettelijke taak om de veiligheid van onze wegen op orde te houden. Daar hoort een goede openbare verlichting bij.

Onderliggend college- en/of raadsbesluit

N.v.t.

Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?

(Verdere) achteruitgang van de leef kwaliteit en achteruitgang van de veiligheid langs de wegen en in woonkernen.

Onderwerp: Actualisatie Omgevingsvisie Midden-Drenthe		Portefeuillehouder Wethouder Schans		Team: RBP	
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028	
Structureel					
Incidenteel			€ 50.000		
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)					
Korte toelichting De Omgevingsvisie Midden-Drenthe is vastgesteld in 2022. De Omgevingsvisie bevat het strategische langetermijnbeleid voor de volledige fysieke leefomgeving. De Omgevingsvisie is een dynamisch groeidocument dat steeds actueel gehouden wordt met aanvullende visies. Indien nieuw beleid wordt gevormd voor de fysieke leefomgeving moet de Omgevingsvisie worden bijgesteld. Een natuurlijke cyclus van 4 jaar is hierbij aan te bevelen. We starten in 2025 met de actualisatie, zodat deze in 2026 aan de raad aangeboden kan worden. Dit conform de toezegging die aan de raad gedaan is in het kader van een motie over de Cultuurhistorische Waardenkaart. Participatie maakt onderdeel uit van het proces.					
Relatie met raadsprogramma In het raadsprogramma staan de speerpunten van de raad benoemd. De Omgevingsvisie is de basis van het strategische beleid. Verder uitwerking vindt plaats in programma's en het omgevingsplan.					
Prioritering			Onvermijdelijk		
Wettelijke taak			Ja, de Omgevingswet bepaalt dat de gemeente een actuele Omgevingsvisie moet hebben. Artikel 3.1 Omgevingswet.		
Onderliggend college- en/of raadsbesluit			Divers. De laatste jaren is hard gewerkt aan beleidsstukken en visies op diverse onderdelen van de fysieke leefomgeving. Dat maakt dat de Omgevingsvisie hierop geactualiseerd moet worden.		
Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt? De gemeente heeft dan een verouderde Omgevingsvisie en dat kan tot onduidelijkheid leiden bij onder andere vergunningverlening. En het kan tot moeilijkheden leiden bij het uitwerken van beleid in programma's en het omgevingsplan.					

Onderwerp: Herstructurering Bomenbuurt		Portefeuillehouder: Wethouder Schans		Team: RBP	
Nieuw beleid			Nee		

Bestedingswens	2025	2026	2027	2028
Structureel				
Incidenteel		€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)				

Korte toelichting

Woonservice heeft een grote opgave met betrekking tot haar woningbestand in de Bomenbuurt in Westerbork. In de eerste fase gaat het de sloop en nieuwbouw van 42 huurwoningen. In het plangebied zijn daarnaast in totaal 99 koopwoningen in particulier bezit. De opgave in de Bomenbuurt biedt voor de gemeente koppelkansen in de openbare ruimte. De gemeente heeft vanaf oktober 2019 de wijkverbetering van 'De 6 lanenbuurt' opgenomen als één van de uit te voeren projecten. Los van het budget wijkverbetering is er op dit moment geen budget en voorbereidingskrediet voor de (her)inrichting van de openbare ruimte beschikbaar. De partijen willen de opgaven zoveel mogelijk samen met de inwoners vanuit het plangebied oppakken. In februari 2023 is een overeenkomst met Woonservice gesloten en inmiddels is het ontwerp stedenbouwkundig plan gereed. Het gevraagde extra budget is gebaseerd op dit stedenbouwkundig plan.

Relatie met raadsprogramma.

Er is een relatie te leggen met de prioriteit wonen uit het raadsprogramma. De herstructurering van de Bomenbuurt gaat onder andere ook om de sloop en nieuwbouw van woningen. Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor de inrichting van de openbare ruimte, dit zorgt er onder andere voor een aantrekkelijk en goed woon- en leefklimaat.

Prioritering

Urgent

Wettelijke taak

Ja, de gemeente is verantwoordelijk voor de inrichting van de openbare ruimte.

Onderliggend college- en/of raadsbesluit

Ja, besluit over de wijkverbetering 6 Lanenbuurt. Daarnaast is er een intentieovereenkomst getekend met Woonservice. Hierop volgt een samenwerkingsovereenkomst en een anterieure overeenkomst.

Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?

Er zijn in de buurt verwachtingen gewekt over de rol van de gemeente bij de inrichting van de openbare ruimte. Dit is immers de taak van de gemeente. Hierdoor kan de gemeente onbetrouwbaar overkomen wanneer de taken niet worden uitgevoerd. Daarnaast is een goed ingerichte openbare ruimte essentieel voor een prettig woon- en leefklimaat voor de inwoners.

Onderwerp: Jongerenperspectiefplan - Schuldhelpverlening	Portefeuillehouder: Wethouder Schipper	Team: Beleid en Samenleving
---	--	---------------------------------------

Nieuw beleid			Ja/Nee	
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028
Structureel		PM	PM	PM
Incidenteel				
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)				
<p>Korte toelichting (max. 10 zinnen)</p> <p>Op 1 september 2020 is een pilot gestart voor het Jongeren Perspectief Plan, met als doel om de schulden van jongeren (tot 27 jaar) af te kopen en hulp aan te bieden. Door gebrek aan structureel inkomen en kans op terugval tijdens het traject komen deze jongeren in de regel niet in aanmerking voor reguliere schuldhelpverlening. Binnen de pilot kon snel gehandeld worden, omdat er sprake was van korte lijnen en persoonlijke ondersteuning. Mocht blijken dat de lening niet voldoende is om een financiële stabiele situatie te krijgen dan is contact met de budgetconsulent sneller gelegd omdat er al meerdere keren contact is geweest.</p> <p>Bij de eindevaluatie eind 2021 kon worden geconcludeerd dat de pilotfase een succes was en een vervolg daarmee wenselijk. Uit de pilot bleek wel dat er een grotere behoefte aan ondersteuning bij een deel van deze jongeren was. Er is een vorm van trajectbegeleiding nodig, waarbij de jongere wordt begeleid bij het realiseren van doelen binnen de verschillende domeinen, zoals scholing en opleiding, werk, sociaal netwerk, leefsituatie, woonsituatie, etc. De begeleider zoekt, vindt en verbindt een jongere aan bestaande voorzieningen. Waar deze onvoldoende zijn biedt de begeleider zelf de gevraagde ondersteuning. Er wordt momenteel onderzocht in welke vorm deze ondersteuning het best geboden kan worden en hoe het financiële plaatje eruit zal zien. Om hier aandacht voor te vragen kiezen wij om het Jongeren Perspectief Plan als PM post op te nemen.</p>				
<p>Relatie met raadsprogramma</p> <p>De motie roept op om de dienstverlening rondom het minimabeleid structureel te verbeteren. Het vergroten van het bereik en gebruik van onze minimaregelingen en beschikbare ondersteuning voor deze kwetsbare doelgroep is hier onderdeel van.</p>				
Prioritering		Urgent		
Wettelijke taak		Deels, de wet gemeentelijke schuldhelpverlening voeren wij al uit middels de huidige beleidsregels en verordening schuldhelpverlening. Het Jongeren Perspectief Plan is een uitbreiding, een stap extra voor een kwetsbare doelgroep.		
Onderliggend college- en/of raadsbesluit		Nee		
<p>Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?</p> <p>We missen een grote kans om kwetsbare doelgroep te ondersteunen. Wanneer de basis op jonge leeftijd wordt gelegd, heeft iemand daar jarenlang profijt van.</p>				

Als gemeente zullen wij hierdoor minder kosten maken voor deze inwoner in de vorm van begeleiding, schuldhulptrajecten, bijstandsuitkeringen.

Onderwerp: Accountmanager Werk		Portefeuillehouder: Wethouder Schipper		Team: Inkomen, werk en onderwijs	
Nieuw beleid			Nee		
Bestedingswens	2025	2026	2027	2028	
Structureel	€ 90.000	€ 90.000	€ 90.000	€ 90.000	
Incidenteel					
Krediet/investering (afschrijvingstermijn)					
Korte toelichting (max. 10 zinnen)					
<p>Op basis van ESF subsidie is tot 1 maart 2025 tijdelijk een accountmanager werk aangesteld. De subsidie reikt tot dekking van de salariskosten t/m eind 2024. Het is noodzakelijk om twee fte accountmanager werk in dienst te houden. Onze doelgroep veranderd. Dit zit ook in het feit dat het aandeel statushouders groter wordt. Onze doelgroep heeft in de regel een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Dit vergt veel maatwerk en investering van onze zijde. Met de invulling van de functie voor onbepaalde tijd kunnen wij de doelgroep een goede start bieden naar een duurzame onafhankelijkheid van een uitkering. Wanneer er geen budget wordt beschikbaar gesteld voor de salariskosten voor de accountmanager werk zullen wij sterk rekening moeten houden met minder uitstroom en dus meer uitkeringen.</p>					
Relatie met raadsprogramma					
-					
Prioritering			Urgent		
Wettelijke taak			Ja, vanuit de participatiewet hebben gemeenten een taak om mensen met een arbeidsbeperking te ondersteunen en ze te begeleiden naar werk.		
Onderliggend college- en/of raadsbesluit			Nee		
Wat is het gevolg voor de gemeente en inwoners als de bestedingswens niet toegekend wordt?					
We zullen er dan sterk rekening moeten dat er in de toekomst minder uitstroom is en dat er meer uitkeringen te betalen zijn.					

3. Algemeen financieel perspectief

Financieel perspectief	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo begroting 2024-2027	451.000	916.000	-2.564.000	-6.894.000	-6.444.000
Verwerking plannen begroting 2024-2027	-389.000	-389.000	-389.000	-389.000	-389.000
Effect septembercirculaire 2023	851.000	719.000	485.000	1.927.000	1.927.000
A. Stand eind 2023	913.000	1.246.000	-2.468.000	-5.356.000	-4.907.000
<i>Resultaat 'voorjaarsnota 2024' (bijstelling begroting 2024-2028):</i>					
Effect beleidsbegroting GR-en	-189.000	-348.000	-335.000	-573.000	-866.000
Belasting en dividenden (OZB, toeristen- en forensen, dividend Enexis)	79.000	188.000	195.000	202.000	601.000
Effect indexeringen/prijsstijging sociaal domein	-1.366.000	-1.344.000	-1.216.000	-1.219.000	-2.135.000
Bedrijfsvoering	-101.000	-199.000	-200.000	-200.000	-201.000
Overige posten	-216.000	-107.000	-141.000	-162.000	-161.000
Effect salarissen	0	486.000	403.000	606.000	825.000
B. Saldo VJN	-1.792.000	-1.324.000	-1.294.000	-1.346.000	-1.937.000
<i>Aanvullende besluiten 2024:</i>					
Inhuur personeel WOZ / Bezwaarschriften	-120.000				
80 jaar bevrijding	-75.000				
Vervangingsinvesteringen (shovel en vrachtauto)	-19.000	-19.000	-19.000	-19.000	-19.000
C. Totaal aanvullende besluiten	-214.000	-19.000	-19.000	-19.000	-19.000
D. Effect meircirculaire	-630.000	-1.954.000	-19.000	-275.000	-13.000
E. Projectgroep Ravijn	0	396.000	337.000	337.000	337.000
A+B+C+D = Begrotingssaldo / tekort voorjaarsnota	-1.722.000	-1.655.000	-3.462.000	-6.660.000	-6.539.000
Dekkingsvoorstel					
Structureel inzetten Bechermd wonen		1.500.000			
structureel inzetten reserves*		400.000			
Onttrekking algemene bestemmingsreserve	1.722.000				
Saldo	-	245.000	-3.462.000	-6.660.000	-6.539.000

*) Op grond van het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader mogen gemeenten het deel van de reserves dat niet nodig is voor het afdekken van risico's jaarlijks maximaal 10% inzetten voor het dekken van structurele lasten. Met de voorwaarde dat de solvabiliteit groter of gelijk aan 20% is en blijft.

Financieel perspectief en dekkingsvoorstel

In bovenstaande tabel staat het financieel perspectief voor de jaren 2024-2028 opgenomen na verwerking van de voorjaarsnota en meicirculaire.

In afwachting van de resultaten van de projectgroep Ravijn die moeten leiden tot een structureel sluitende meerjarenbegroting, koersen we voor nu aan op een sluitende begroting 2025. Het tekort van 2025 kan worden gedekt door gebruik te maken van de te verwachten bijdrage Beschermd wonen (€ 1,5 miljoen) en het structureel inzetten van de algemene bestemmingsreserve (€ 400.000). Naast de voorgestelde storting van het rekeningresultaat (€ 3 miljoen) in de algemene bestemmingsreserve wordt deze reserve daartoe aangevuld met € 1,4 miljoen uit de reserve huisvesting ontheemden en met € 1,6 miljoen uit de algemene (risico)reserve. De weerstandscapaciteit maakt dit mogelijk.

Er resteert dan € 245.000 aan bestedingsruimte, waarvan afgerond € 60.000 betrekking heeft op het incidentele voordeel uit de projectgroep Ravijn.

Er zijn 2 hoofdoorzaken die tot gevolg hebben dat het relatief positieve beeld voor de jaren 2024 en 2025 drastisch wijzigt.

Algemene uitkering en nieuwe financieringssystematiek

In de eerste plaats is onze gemeente in de decembercirculaire overvallen door een fors lagere algemene uitkering als gevolg van een aanpassing van de maatstaf 'huishoudens met een laag inkomen met drempel'. Dit effect werkt structureel door. In de raadsbrief over de decembercirculaire is de raad hierover geïnformeerd.

In de tweede plaats heeft het rijk in de voorjaarsnota aangekondigd over te gaan tot het schrappen van de opschalingskorting (2026), in combinatie met het vervroegd invoeren van de nieuwe financieringssystematiek in 2024. Het effect van beide maatregelen is met uitzondering van 2025 positief.

Daarnaast is echter sprake van een neerwaartse bijstelling van de compensatie voor loon- en prijsontwikkeling. Dit leidt tot een lagere uitkering dan waarmee rekening is gehouden in de septembercirculaire. Het positieve effect van het schrappen van de opschalingskorting wordt hiermee weer deels teniet gedaan.

Uitgaven sociaal domein

Door volume- en prijseffecten stijgen met name de verwachte uitgaven voor jeugd. In 2023 was sprake van fors hogere uitgaven jeugd (+€850.000). Daarnaast is in 2024 sprake van een hogere index dan waarmee rekening is gehouden in de begroting (begroot + 6,56%; werkelijk + 9,25%). Dit werkt door in de jaren daarna.

Programma Ravijn

Binnen het programma Ravijn zorgen we voor een begroting die, ook bij minder inkomsten vanuit het Rijk, structureel, reëel en meerjarig in evenwicht is. Inmiddels zijn de eerste resultaten vanuit het programma beschikbaar. Deze resultaten worden direct meegenomen in deze Kadernota.

Opbrengsten tot nu toe

In fase 1 van het programma zijn structurele onderbestedingen, niet gebruikte budgetten, kansen voor besparingen en thema's voor verdiepende gesprekken in beeld gebracht. De gesprekken hebben een directe structurele besparing van € 336.800,- opgeleverd. Deze besparing is vooral toe te schrijven aan budgetten waarop op dit moment geen kosten worden geboekt en op budgetten die lager vastgesteld kunnen worden. Via de Kadernota wordt u voorgesteld om deze besparing in te zetten voor een structurele afdichting van tekorten vanaf 2025. Daarnaast is er een directe incidentele besparing van € 59.243,- gerealiseerd. Via de Kadernota wordt u voorgesteld om deze middelen in te zetten voor een incidentele afdichting van de tekorten vanaf 2025.

Bestuurlijke keuzes

Ambtelijk zijn daarnaast een aantal keuzes voor besparingen aangedragen die impact hebben op de samenleving. We hebben opdracht gegeven om deze mogelijkheden verder uit te werken en de gevolgen in beeld te brengen, zodat een integrale afweging gemaakt kan worden. Voorstellen hiervoor zullen we aan het eind van 2024 voorleggen.

Vervolgacties programma Ravijn

BDO accountants en adviseurs heeft een data-analyse en een benchmark van onze uitgaven en inkomsten over de afgelopen 6 jaar uitgevoerd. Vanuit de analyse hopen we inzicht te krijgen in de mogelijkheden om onze (kern)taken en werkzaamheden anders en slimmer te organiseren. We zien ook waar we ten opzichte van vergelijkbare gemeenten meer uitgeven of misschien juist minder.

Verdiepende gesprekken

Met de uitkomsten van de data-analyse en de benchmark in de hand zullen we gaan onderzoeken of we de uitvoering van onze kerntaken en overige werkzaamheden efficiënter kunnen organiseren. Ook voor een aantal aangedragen thema's onderzoeken we of de uitvoering slimmer of anders georganiseerd kan worden. Het verhogen van inkomsten is onderdeel van deze gesprekken.

Op 2 juli 2024 wordt uw raad bijgepraat over de vorderingen binnen het programma Ravijn.

4. Algemene financiële begroting

4.1 Financiële uitgangspunten kadernota

Voor het opstellen van de kadernota 2025-2028 actualiseren we de meerjarenraming. Conform onze beleidsuitgangspunten sluiten we aan de benoemde percentages uit de meicirculaire 2024 (tabel 4.2.2).

De volgende kaders vormen de uitgangspunten voor het opstellen van de (meerjaren)begroting 2025-2028:

Lasten

Loonontwikkelingen

Voor de loonontwikkelingen wordt de loonvoet sector overheid van het Centraal Plan Bureau (CPB) gevolgd. Deze zijn opgenomen in de meicirculaire 2024 van het Rijk.

Ontwikkelingen lasten (stijgingspercentage)				
Omschrijving	2025	2026	2027	2028
• Effecten salarissen:				
Loonontwikkeling	4,4%	3,80%	4,80%	4,00%

Prijsontwikkelingen

De prijsontwikkelingen zijn, gezien de huidige economische situatie, moeilijk te voorspellen. De gehanteerde percentages voor de goederen en diensten en energie baseren we op de door het CPB gepubliceerde cijfers van de prijs netto materiele overheidsconsumptie (meicirculaire 2024 tabel 4.2.2). Dit betreft onder andere: meerjarige contracten, vervangingsinvesteringen, onderhoud gebouwen, materieel, water, olie, benzine, premies voor verzekeringen, waterschapslasten en belastingen en heffingen.

Indexatie wordt alleen toegepast als het nodig is.

Ontwikkelingen lasten (stijgingspercentage)

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
• Goederen en diensten	2,20%	2,20%	2,20%	2,20%
• Energie	2,20%	2,20%	2,20%	2,20%
• Subsidies	2,20%	2,20%	2,20%	2,20%

Baten

OZB, forensen- en toeristenbelasting

De tariefstijging voor de Onroerende Zaak belasting OZB en forensen koppelen we aan geharmoniseerde consumentenprijsindex (HICP).

Ontwikkelingen baten (stijgingspercentage)				
Omschrijving	2025	2026	2027	2028
• OZB (cf. HICP)	2,50%	2,00%	2,00%	2,00%
• Forensen	2,50%	2,00%	2,00%	2,00%
• Toeristenbelasting	2,50%	2,00%	2,00%	2,00%

Afvalstoffenheffing

Het tarief voor de afvalstoffenheffing is gebaseerd op een volledige kostendeckking inclusief het verdisconteren van de kwijschelding.

Rioolheffing

Het kostendeckend tarief van de rioolheffing wordt vastgesteld vanuit het Watertakenplan inclusief het verdisconteren van de kwijschelding.

Leges omgevingsvergunning en leges lijkverzorgingsrechten

Voor de leges van de omgevingsvergunning en de leges lijkverzorgingsrechten zijn maximaal kostendeckend.

Tarieven sportaccommodaties

De tarieven voor sportaccommodaties stijgen jaarlijks met 2,20%.

Overige leges, belastingen en tarieven

Voor overige leges en belastingen wordt in principe een jaarlijkse stijging van 2,20% toegepast.

Bijlage I Overzichtstabellen

In deze overzichtstabellen is een samenvattend overzicht van alle beleidsvoornemens en financiële consequenties opgenomen waarvoor we de komende periode waar mogelijk enige financiële ruimte willen creëren als onderdeel van de uitwerking van de begroting voor 2025. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen structurele middelen en incidentele middelen. Waar mogelijk zullen we ook verkennen of we invloed kunnen uitoefenen op de financiële consequenties van de nieuwe beleidsvoornemens, als dit bijdraagt aan het verbeteren van het financieel perspectief voor de komende jaren.

Beleidsvoornemens 2025 incidenteel

Onderwerp	Bedrag				Programma
	2025	2026	2027	2028	
Uitvoeringsplan dienstverlening	€ 20.000,-	€ 20.000,-	€ 20.000,-		Bestuur en ondersteuning
Vorbereiding en uitvoering verkiezingen 2026	€ 20.000,-	€ 20.000			Bestuur en ondersteuning
Grondverwerving Ossebroeken	€ 450.000,-				Economie
Vitale vakantieparken	€ 325.000				Economie
Bosvlinder Hooghalen	€ 250.000				Onderwijs
Verduurzaming (buiten) sportaccommodaties	€ 35.000,-	€ 35.000,-	€ 35.000,-	€ 35.000,-	Sport, cultuur en recreatie
Gedenkteken en insigne KNIL	€ 50.000,-				Volksgezondheid en Milieu
Vervangen bomen parkeerplaats gemeentehuis	€ 55.000,-				Volksgezondheid en Milieu
De Spil, Bovensmilde	€ 306.000,-				Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing

Actualisatie Visie op Beilen	€ 75.000,-				Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing
Totaal incidenteel	€ 1.580.000	€ 75.000	€ 55.000	€ 35.000,-	

Beleidsvoornemens 2025 structureel

Onderwerp	Bedrag				Programma
	2025	2026	2027	2028	
Uitvoeringsplan Dienstverlening	€ 85.000,-	€ 85.000,-	€ 85.000,-	€ 85.000,-	Bestuur en ondersteuning
Verduurzaming en herinrichting van het gemeentehuis	PM	PM	PM	PM	Bestuur en ondersteuning
Audiovisuele apparatuur raadszaal	€ 50.750 (investering: € 350.000)	€ 50.750	€ 50.750	€ 50.750	Bestuur en ondersteuning
Investeringsprogramma IAB 2026-2030	€ 70.000 (investering: € 1 mln)	€ 350.000 (investering: € 4 mln)	€ 630.000 (investering: € 4 mln)	€ 910.000 (investering: € 4 mln)	Bestuur en ondersteuning
Drents Archief	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	Bedrijfsvoering/ Informatisering
Implementatie informatiebeveiliging	€ 125.000	€ 125.000	€ 125.000	€ 125.000	Bedrijfsvoering/ Informatisering
Woonrijp maken Koekoeksdijk	€ 4.030,- (investering: € 62.000)	€ 4.030,-	€ 4.030,-	€ 4.030,-	Verkeer, vervoer en waterstaat
Onderhoud Wegen	€ 2.700.000	€ 2.700.000	€ 2.700.000	€ 3.800.000	Verkeer, vervoer en waterstaat
Subsidie Buurtbussen Hijken/Broekstreek	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	Verkeer, vervoer en waterstaat, Sociaal Domein

Investeringsprogramma 2026-2030 IHP	€ 10.000 (investering: € 500.000)	€ 91.000 (investering: € 4.550.000)	€ 114.000 (investering: € 5.700.000)	€ 813.000 (investering: € 870.000)	Onderwijs
Bosvlinder Hooghalen		€ 90.000 (investering: € 2 mln)	€ 90.000	€ 90.000	Onderwijs
Gebiedsvisie 't Stroomdal	€ 135.000 (investering: 3 mln)	€ 135.000	€ 135.000	€ 135.000	Onderwijs
Bibliotheek	€ 90.000	€ 90.000	€ 90.000	€ 90.000	Sport, cultuur en recreatie
Kwaliteitsmedewerker jeugd	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	Sociaal Domein
Sociaal Raadsliedenwerk	€ 103.938	€ 103.938	€ 103.938	€ 103.938	Sociaal Domein
Hervormingsagenda Jeugd	N.v.t. (besparing)	N.v.t. (besparing)	N.v.t. (besparing)	N.v.t. (besparing)	Sociaal Domein
Uitvoeringsprogramma Spelen	€ 78.000,- (S)	€ 78.000,- (S)	€ 78.000,- (S)	€ 78.000,- (S)	Volksgezondheid en milieu
Uitbreiding woonwagenlocatie	€ 15.600 (investering: € 296.000)	€ 15.600	€ 15.600	€ 15.600	Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing
Grondverwerving Wervend Perspectief Beilen	€ 80.000 (investering: € 4 mln)	€ 160.000 (investering: € 4 mln)	€ 240.000 (investering: € 4 mln)	€ 320.000 (investering: € 4 mln)	Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing
Totaal structureel	€ 3.674.828	€ 4.205.818	€ 4.588.818	€ 6.647.818	

Beleidsvoornemens 2026 e.v. en overwegingen incidenteel

Onderwerp	Bedrag				Programma
	2025	2026	2027	2028	

Actualisatie Omgevingsvisie Midden-Drenthe			€ 50.000,-		Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing
Herstructurering Bomenbuurt		€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing
Totaal incidenteel		€ 200.000	€ 250.000	€ 200.000	

Beleidsvoornemens 2026 e.v. en overwegingen structureel

Onderwerp	Bedrag				Programma
	2025	2026	2027	2028	
Infraplan Smilde Onderdeel Koningin Wilhelminalaan		€ 64.000 (investering: € 1.2 mln)	€ 64.000	€ 64.000	Verkeer, vervoer en waterstaat
Infraplan Smilde Onderdeel Molenwijk		€ 32.000 (investering: € 600.000)	€ 32.000	€ 32.000	Verkeer, vervoer en waterstaat
Infraplan Smilde Onderdeel Stille Kant		€ 106.700 (investering: 2 mln)	€ 106.700	€ 106.700	Verkeer, vervoer en waterstaat
Openbare Verlichting			€ 180.000 (investering: € 3 mln)	€ 180.000	Verkeer, vervoer en Waterstaat
Jongerenperspectiefplan schuldhulpverlening		PM	PM	PM	Sociaal Domein
Accountmanager Werk	€ 90.000	€ 90.000	€ 90.000	€ 90.000	Sociaal Domein
Totaal structureel	€ 90.000	€ 292.700	€ 472.700	€ 472.700	